

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

20
ДИНАРА
1952

Година XX — Број 342
Субота, 19 јул 1958

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

УЗЛУДНО СУ ФЛАШ И ВИЛИ ПОКУШАВАЛИ ДА ЛЕТИЛИЦУ СТАВЕ У ПОКРЕТ. ВИЛИ ЈЕ УПОРНО МИСЛИО НА ЗЕМЉУ, АЛИ ТУ СЛИКУ СТАЛНО ЈЕ ЗАМРАЧИВАЛА СЛИКА О НЕОДРЕЂЕНОЈ ОПАСНОСТИ...

У овом броју:

- УЗБУДЉИВ ЛЕТ 1915 ГОДИНЕ
- ПОСЛЕДЊИ ЛОВ
- ЧУДОВИШТЕ СА ОСТРВА КОМОДО
- СТРИПОВИ: Хајдук Станко, Паја, Мики, Флаш Гордон, Бим и Бум, Стари Жућа, Мудра пресуда Пламене Стреле, Вучко и прича у сликама Од Икара до ракете.

Племе Оџоми

Племе Оџоми је живело према на северу Мексика. Али, моћнија индијанска племена су га потискивала све ниже. Стално гоњени чак и од шпанских завојевача припадници овог племена су лутали тражећи погодно место да се населе. После дугог времена најзад су се зауставили на најслабијој земљи Мексика, јер су веровали да ће их ту сви оставити на миру.

Због свега овога у Мексику их називају „племе угњетених“. Власти су хтеле да их преселе на неко плодније место, али Оџоми се нису сложили с тим јер им религија не дозвољава да гробове својих предака оставе усамљене на овој усиданој земљи.

Време тамо као да је зауставило свој ток. Још и данас је све исто као и пре сто година.

Оџоми спремају себи храну од кактуса, пију пулку — алкохолни напитак од сока агаве — а од лишћа неких других кактуса израђују влакна за плетење шешира, патуча, чак и одеће. Баве се прављењем котарица и разних играчака. Њихова имена су: „Кактус“, „Агава“ и слична. Верују и моле се Сунцу и планинама. Жене носе децу на леђима у нарочито исплетеним џаковима.

Тешко је поверовати да око 200.000 Индијанаца племена Оџома, расељених по овом крају, живе без воде. Могу се срести људи који се нису умивали од рођења. Њихова кожа је црна и смежурана. Децу већ одмах по рођењу навикавају да пију пулку.

Људи који су обилазили ове крајеве, записали су: „Жарко сунце тамо усиди ваздух и испуца земљу. Не може се просто дисати. Закржљало дрвље и пожутели кактуси доводе човека у очајање. Једини знакови да ту заиста живе људи јесу уске вијугаве стазе које пролазе између кактуса до кућица чији су видови од камена, а кровови од лишћа. Ове куће више личе само на заклоне од сунца и кише. На земаљском поду у кући ватра се ложи травом. У углове се полаже слама која им служи као постеља“.

Студенти универзитета у Кембриџу обележили су завршетак школске године једном успешном шалом која већ данима увесељава читаву Британију. Да би доказали да су у протеклој години нешто научили из механике, они су један стари полукамион марке „Остин1956“, усред ноћи, изнели на кров највише зграде у Кембриџу и ту га оставили. Ујутру су пролазници застајали и чудом се чудили како је ауто доспео тамо. Поноћ је већ била превадила кад је пред Сенатску палату, у којој се сваке године одржава церемонија додељивања дипломе, избило дванаест сенки гурајући пред собом аутомобил. Догурали су га без шума. Мотор му није радио — јер је давно био извађен.

Док су се шесторица младиха разместили на „кључним тачкама“, да би најавили евантуалну опасност, остали су се дали на посао. Из кола су извукли чекр и други потребан алат, аутомобил положили на две гвоздене полуге које су закачили за ланац, чекр изнели на кров и стали да извлаче ретер. Тако је „Остин“ пошао на вероватно најславније путовање у свом дугом животу.

Док се сутрадан пред Сенатском палатом окупљала све већа маса света, професори су били у недоумици како да уклоне аутомобил с крова. Обратили су се једној фирми специјализованој за ову врсту радова, али њени техничари били су заузети на другој страни. Једина нада били су ватрогасци и припадници Цивилне заштите.

Али, ауто на крову показао се тврд орах за ове људе. Сатима су се мучили и знојили, али никако да нађу начина да га спусте на земљу. Морали су по мрклом мраку, стрепе-

На крају школске године...

ћи да их неко не изненади, извели оно што он са својим људима усред дана није могао. „Штета само што нису дошли да ми помогну својим саветима“, — додао је на крају.

Часовник у глави

Ко се поуздањем одређује време свог буђења према часовнику у глави, томе будилник није потребан. Понекад је тај унутрашњи часовник бољи и сигурнији од сваког механичког часовника, — тврди доктор Гинтер Клаузер који већ годинама проучава феномен такозваног биолошког часовника код човека.

У току својих испитивања доктор Клаузер, запослен иначе на медицинској универзитетској клиници у Фрајбургу, имао је многе занимљиве случајеве од којих понеки изгледају готово невероватни. Једна жена одлучила је да путује. Воз је полазио у 7 часова изјутра и како је њен „часовник у глави“ поуздано „радио“ она је мирно легла да спава пошто је одредила да се пробуди у шест часова. Она се

час дуже. Касније се сетила да је неколико дана пре тога летимично прочитала обавештење о преласку с летњег на зимско време, али на то није обратила нарочиту пажњу. Међутим, њена потсвест регистровала је ову промену и према томе у одређено време је и „дотерала“ свој биолошки часовник.

Да би нас пробудио тачно у одређено време будилник на нашем ноћном сточићу мора се навити и дотерати. Исти је случај и са „часовником у глави“. За то постоје безбројни рецепти. У Баварској, на пример, човек који жели да се пробуди у одређени час откуцаће руком одговарајући број о дрвено углавље своје постеле, у Вестфалији и Рајнској Области, одброји се дуж постеле одређен број корака, а у долини реке Спре, човек, пошто већ легне, дохвати

вор, а осталих осам процената апсолутно нису у стању да се без будилника пробуде у жељени час. Од оних који су способни да се буде по жељи 14 отсто потпуно су сигурни у свој „часовник у глави“, 21 проценат сматра да се углавном може на њега ослонити, а 65 процената само понекад.

Неке од испитиваних особа биле су нешто мало касније, а већина нешто пре жељеног времена. Та разлика износи пет, највише седам минута. Разуме се да се тачност „часовника у глави“ постиже извесном праксом, тачније речено временом.

Доктор Клаузер сматра да буђење у одређено време не зависи, како многи мисле, од спољашњих фактора: степена јачине јутарње светлости или, пак, шумова који су у одређеној средини карактеристични за поједине часове у току дана. Особе чији су „часовници у глави“ тачни, пробудиће се у одређено време чак и онда кад се не налазе у свакодневном средини, кад спавају у одајама у које уопште не може да допре спољашња светлост и улична бука.

Занимљиво је, међутим, да личности које су у стању да се пробуде кад желе готово по правилу нису тачне у животу. Оне обично закашњавају на састанке, али не због тога што немају осећање времена, већ због своје вишеструке заинтересованости за предмете, појаве и људе око себе.

стварно и пробудила, али — у седам. Међутим, због неког потсвесног осећања да се вероватно преварила у погледу поласка воза, отишла је на станицу. И збиља, њен воз је стајао на одређеном колосеку, спреман да крене. Ствар се веoma брзо разјаснила. Наиме, баш те ноћи извршен је прелазак с летњег на зимско време, тојест званично време померено је за један час уназад, и док је на њеном часовнику било осам часова, часовник на железничкој станици показивао је тек седам: време одређено за полазак воза. Жена је с пуним правом спаваала један

велики прст на ноzi и промрмља: „Желим да се пробудим у толико и толико часова“. Код свих тих рецепата за једничко је то — што је усталом и једино важно — да се пре одласка на починак мисли на време кад се треба пробудити. Све остало је само обичај.

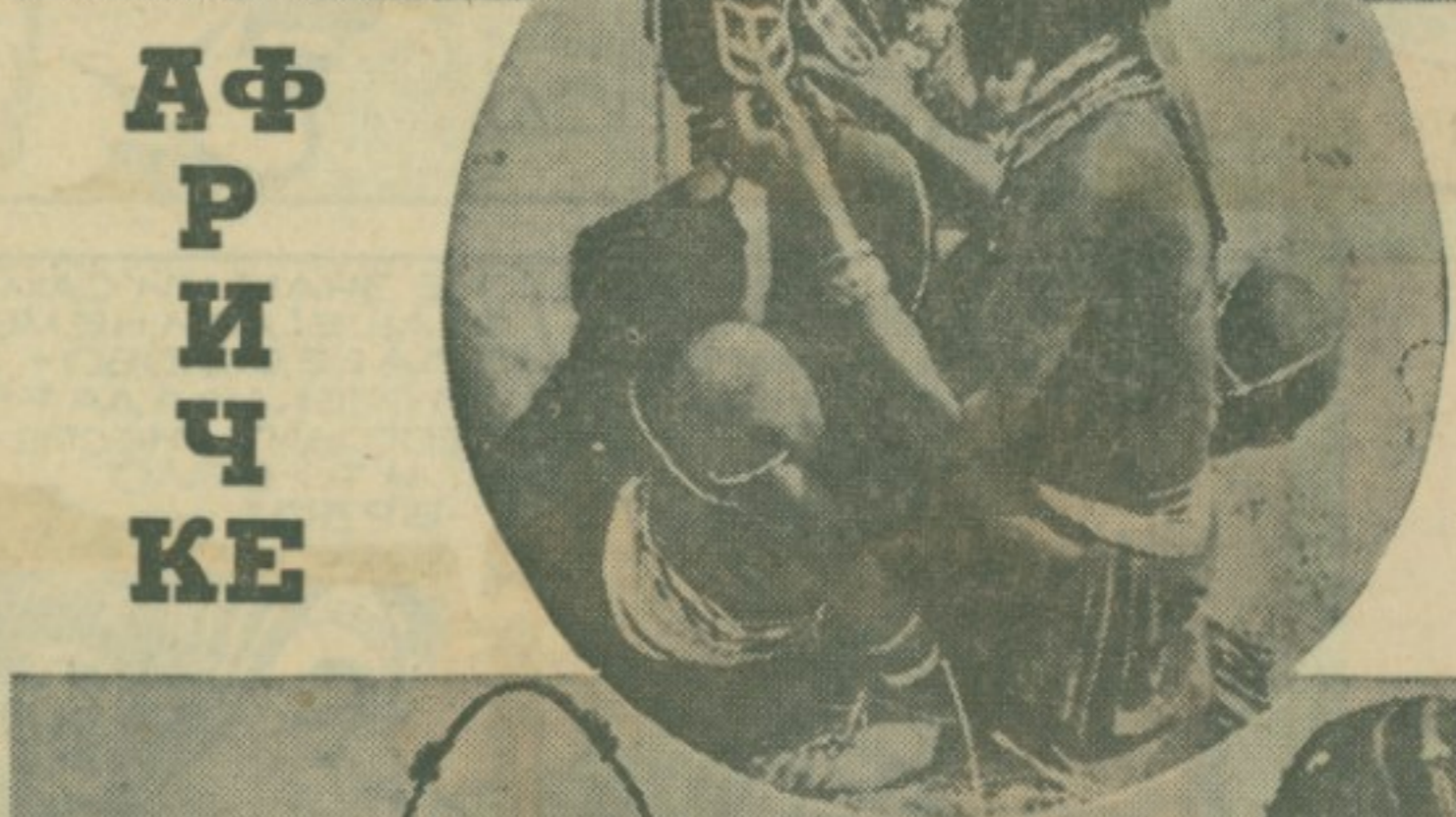
У току својих проучавања доктор Клаузер је испитао више од хиљаду особа разног узраста и разних занимања. Резултати су следећи: 79 отсто свих одраслих имају способност да се пробуде у одређено време; код 13 отсто испитиваних нису дала поуздан одго-

У следећем броју иочиње нов сѝриј БАШ ЧЕЛИК

АФРИЧКЕ

ФРИЗУРЕ

Африка је земља многих чудних традиција и обичаја који су се одржали и поред сталног европског утицаја. Али „мода“ одевања и ној није једнолична као што све више бива у Европи. Свако племе и свака област има своје обичаје и начин одевања.

У Португалској Западној Африци, Ангола, жене и девојке носе најфантастичније фризури.

од којих неке видимо на овој слици. Жене проводе многе сате код „фризера“, мада нису окружене комфоном европских салона. Једини алат којим се анголска фризерка служи јесте — чешаљ и нож начињен од кости. Да би коса боље „хегла“ користи се блато, а као украс служе стотине, а понекад и хиљаде перли, које доносе саме муштерије. Што има више перли већа је и цена фризирања.

Необични часовници

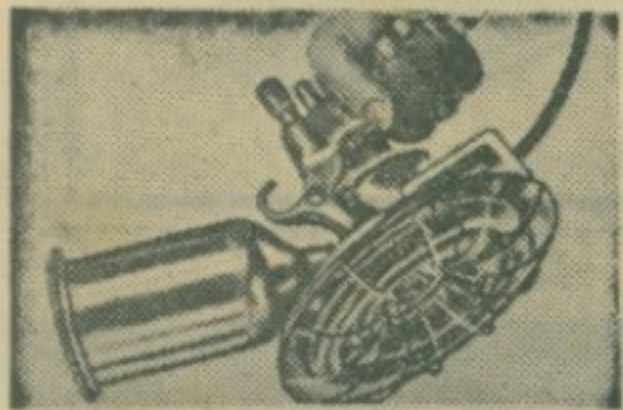
Замислите часовник коме су обе казаљке потпуно једнаке. На њему не би било лако „читати“ колико је сати. Па ипак, у већини случајева то је могуће. Погледајте, на пример, ових осам цифарника и у сваком поједином случају реците колико је сати. Ако се то понегде не може одговорити, реците зашто?

(Одговор: први часовник означава шест часова; други — један сат; код трећег се не може знати да ли је један сат и један минут или дванаест сати и пет минута; четврти показује пет и десет; код петог се не може утврдити; могло би бити 8,58 и 11,44; шести означава 5,33; седми — девет часова; осми — 6,28).

Нови апарат за бојење предмета

У Западној Немачкој је начињен један нов апарат који

времено их суши. Бојење врши помоћу специјалног пиштоља у који се ставља жељена боја, суши се инфрацрвеним зрацима, и то веома брзо — шест до седам пута брже него досад.

Новости о велосипеду

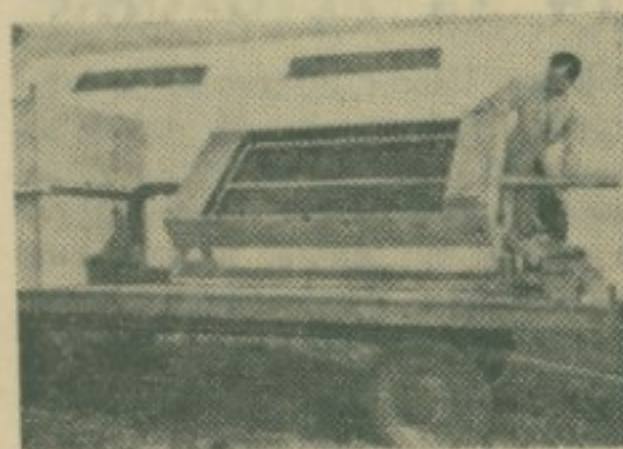
Може вам се на први поглед учинити да су ове две девојке доживеле судар. Али

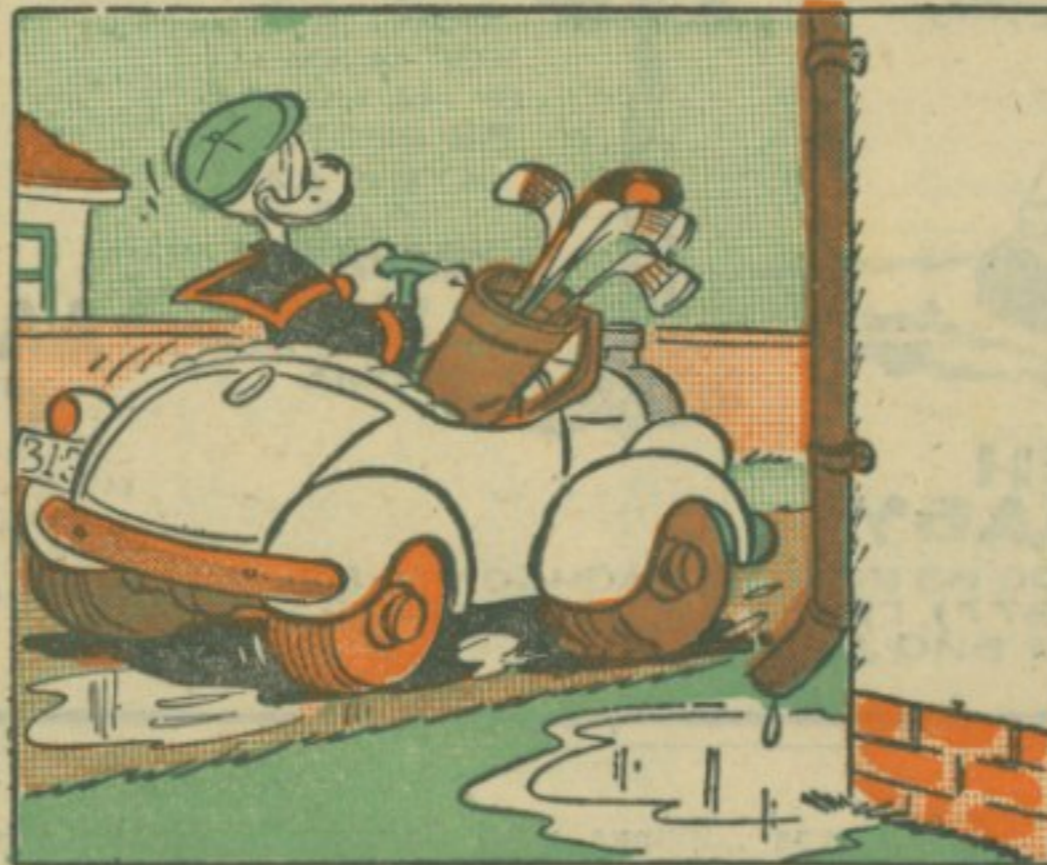
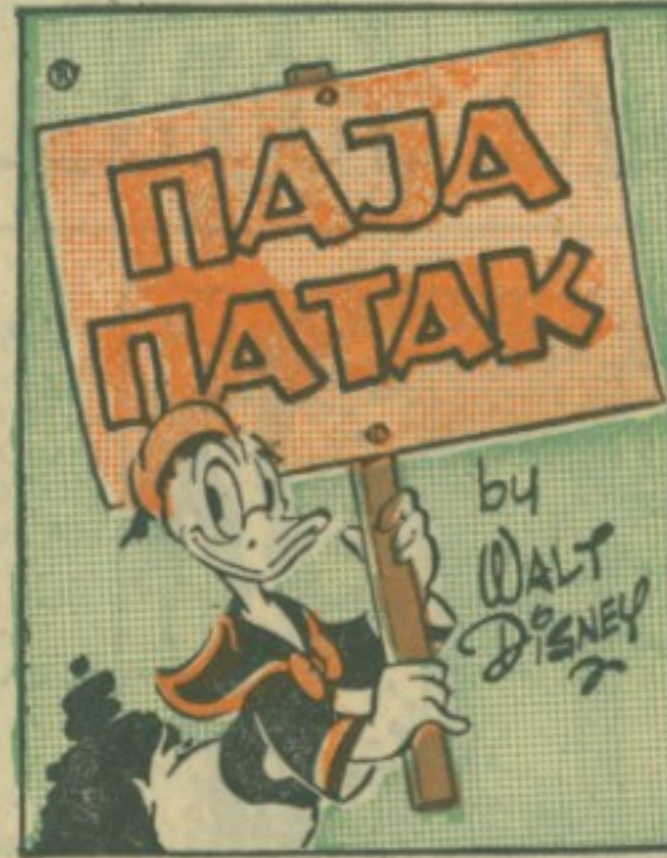
није тако. На слици је приказан само један нови јапански велосипед који може лако да се склопи.

Сунчана енергија за сушење зрна

Инжењери агрономије Мичигенског државног универзитета испитују могућност употребе сунчане енергије у пољопривреди. У ту сврху начињен је овај модел — колектор топлоте — од металне плоче

премазане црним асфалтом преко које је друга, стаклена плоча. Ваздух загрејан у колектору се убације у просторије где се суши разна зрна. Једна оваква плоча може створити топлоту колико пех која троши око осам килограма горива на час.

Једна анкета

Недавно је у Француској спроведена једна занимљива анкета, којом је требало да се утврди да ли је школки програм и у другим земљама тако обиман. Закључак је био — да дански, швајцарски и француски ђаци највише проводе времена у школи. Ево како изгледа табела:

Проведених часова у школи на дан:	
Француска	6
Енглеска	4,30
Шведска	5
САД	5
СССР	5
Источна Немачка	4
Швајцарска	6
Шпанија	4
Данска	6

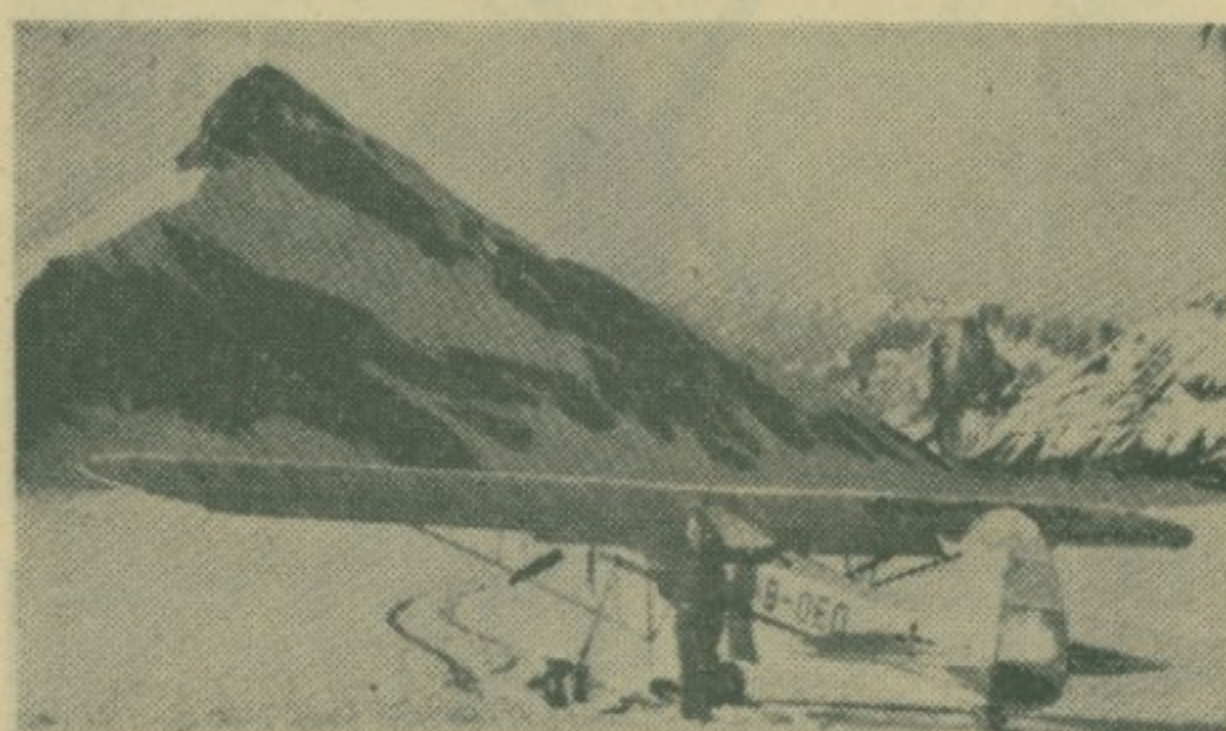
ЕЛЕКТРИЧНА МАШИНА ЗА ПИСАЊЕ

У Лондону је недавно пуштена у продају прва електрична портабл-писаћа машина.

ЗАСАД НАЈБОЉИ КОЊ

Трачки коњ Рибо је „коњ века“. Трчао је шеснаест пута и био увек победник. Данас се он налази у једној ергели близу Милана.

НАЈВИШИ АЕРОДРОМ

Један од највиших аеродрома на свету је свакако и простор за слетање авиона у Швајцарској, који се налази на висини од преко 3.000 метара. Овде се спуштају углавном авиони са туристима који желе да се попну на планинске врхове.

Најтежи човек на свету

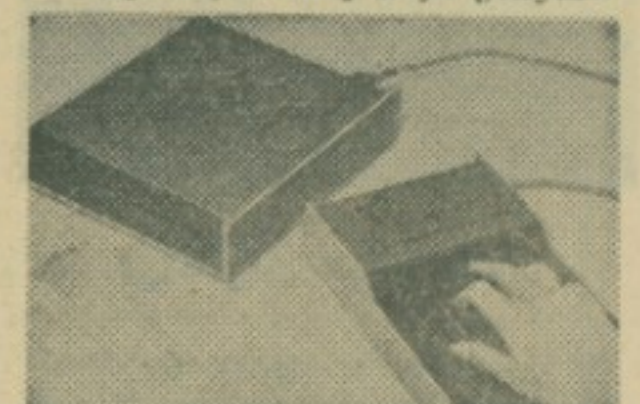
Пред болницом у Бремену, у америчкој савезној држави Индијани, стоје већ неколико дана једна покривена кола и у њима — најдебљи човек на свету. Роберт Хјуз има 32 године и 472 килограма. Болестан је од неке срчане болести и како га у болницу нису могли примити јер ниједна болничка постеља не би издржала његову тежину, он лежи у колима где га лекари стално обилазе. Најдебљи човек на свету има око „струка“ 309 сантиметара.

ГУШТЕР КАО ПРЕСТУПНИК

И против своје воље индски гуштер — варан — постаје саучесник у преступима. Лопови их користе као живе кукле. Великог, до два метра дугог гуштера везују конопцем и пуштају да се успуже уза зид или камену ограду. Гуштер обично нађе у зиду какву погодну пукотину, завуће се у њу и канџама се тако чврсто држи да лопов сасвим лако може да се испне уз конопцац.

Нов начин за сјоразумевање глувих

Глуве особе ће моћи да разговарају преко чула за пипање уз помоћ овог новог инструмента, „Говорник“ притисне дугме, а онај који „слуша“

положи прсте на дијафрагме које вибрирају. Свака дијафрагма, или разво њихово комбиновање, претставља слово или реч. На тај начин се може пренети 637 симбола.

ПРОГОНИ ГА У СТОПУ

Не само на позорници него и у спорту нашли су се заједно Фауст и Мефисто. Нада америчког подмлатка лаке атлетике је 15-годишњи Фауст, који је у скоку увис већ постигао 2,02 метра. Његов такмац и вршњак по годинама приближава се граници од 2 метра. Претиме му је Беати, а име — Мефисто.

„Операција“ Свинкса

Ускоро ће бити подвргнут оправци чувени Сфинкс, „чувар“ долине Нила и пирамида већ 4.500 година. Тако ће ишчезнути оживљени који су током времена начињени на камену, а нарочито од стране вандала који су овом древном споменику египатске културе сломили нос, направили рупе по глави, а на неким местима чак окрњили и неке делове тела — све у нади да ће тамо наћи скривено благо.

Ripley's

ВЕРОВАЛИ ИЛИ НЕ!

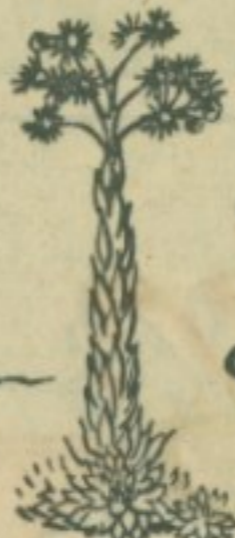
ЖЕНЕ

НА ОСТРВУ КУБИ НИКАД НЕ ПРИСУСТВУЈУ ПОГРЕБИМА

ФРАНЦУСКИ ПРАВНИК И ПОЛИТИЧАР **ЛА ШАЛОТЕ (1701 - 1785)** КАО ЗАТВОРЕНИК ТАМНИЦЕ У СЕН-МА-ДОУ НАПИСАО ЈЕ СВОЈЕ МЕМОАРЕ КОЈИ ВИ ИСПУНИЛИ КРИГУ У ОД 400 СТРАНИЦА - НА СТАНИОЛУ ЗА **ЗАВИЈАЊЕ ЧОКОЛАДЕ.** ПИСАО ЈЕ ЧАЧКАЛИЦОМ КОЈУ ЈЕ ЗАМАКАО У МЕШАВИНУ ЧАБИ, ВОДЕ И ВИНСКОГ ФИРМЕТА

ПОДАНИЦИ **КАРЛА ВЕЛИКОГ** МОРАЛИ СУ НА КРОВОВЕ СВОЈИХ КУКА ДА САДЕ **ЧУВАРКУКУ** КАО ЗАШТИТУ ОД ГРОМА

ЈЕДНО ДРВО-ЧИТАВ ГАЗ У МУСКАУ (НЕМАЧКА) ДРВО ЛИПЕ ИЗ ЧИДЕГ КРИВОГ СТАБЛА РАСТЕ У ДРУГИХ СТАБАЛА

КРАБЕ С ЛУШТУРОМ КОЈА ПОТВЕКА НА ЛУДСКО ЛИЦЕ ЧЕСТЕ СУ У ЈАПАНУ

БОЦА

КОЈУ ЈЕ У БЕНОВИ БАЦИО У МОРЕ ХУАН САНТАРИЈА ПРЕВАЛИЛА ЈЕ 4.800 КИЛОМЕТРА ЗА 108 ДАНА И НАБЕНА ЈЕ У БЛИЗИНИ ХУАНОВЕ КУКЕ У БИЛБАОУ (ШПАНИЈА)

АЛВИН ГЕЦ

ИЗ САН ФРАНЦИСКА (КАЛИФОРНИЈА) ИГРАУКИ СТОНИ ТЕНИС ПРОТИВ САМОГ СЕБЕ ДОСЕКАО ЈЕ И ОДБАЦИО ЛОПТИЦУ 2.000 ПУТА БЕЗ ИЈЕДНОГ ПРОМАШАЈА

БРОД САГРАЂЕН ЗА ЈЕДНУ ПЛОВИДБУ

"КЛЕОПАТРА", БРОД САГРАЂЕН ЗА ПРЕНОС ИЗ ЕГИПТА У ЛОНДОН ЧУВЕ НОГ ОБЕЛИСКА "КЛЕОПАТРИНА ИГЛА" (1877), ГРАЂЕН ЈЕ 74 ГОДИНЕ ПОСЛЕ ТЕ ЈЕДИНЕ ПЛОВИДБЕ БРОД ЈЕ БИО ДЕМОНТИРАН

Идеја

Идеја да се од кућа начини музејска збирка, може да изгледа помало чудна. А међутим, још крајем прошлог столећа на такву идеју је дошао један норвешки зубар, Андерс Сандвиг, и одмах приступио остварењу те своје замисли. Већ седамдесетих година прошлог века, пошто су му средства то допуштала, он је почео да откупљује разне фарме са зградама веома старинске конструкције које су уствари прво побудиле његово дивљење када је за време одмора пролазио Норвешком, а особито живописним Голдбрансдалом, најлепшом покрајином ове земље.

Сандвигова замисао и жеља била је да спасе од пропадања прастаре норвешке сеоске зграде, ветрењаче, школске зграде и цркве. А када је већ био откупио приличан број таквих објеката, хтео је да их све прикупи у неку врсту села, које би поколењима сведочило о даној, али необично високо уметничкој сеоској архитектури његове отаџбине.

Тај свој план он је остварио у околини романтичне варошице Лилхамер, у средишту Норвешке. Један веома простран терен с брежуљцима и красним ливадама, столетним сеновитим дрвем чак и с неким малим језера, претворио је у „минијатурну Норвешку“. Ту је он годинама, комад по комад, с потребном пажњом коју један такав подухват захтева, преносио откупљене сеоске зграде, стаје, ветрењаче, мостове и слично. И тако је једног дана осва-

нула „Збирку кућа Сандвиг“. Тај необични музеј под ведрим небом био је отворен за посетиоце 1904. године. И отада та већ иначе прекрасна збирка стално се обогаћује све лепшим примерцима. Публика је била усхићена чаробношћу тог огромног музеја. Пред очима посетилаца указале су се најстароремскије фарме још из XV и XVI века. Зграде без прозора и димњака само са отвором на крову кроз који је улазио свеж

ваздух а излазио дим. Ту се и становало а ту је била и смештена стока. Кров таквих зграда био је покривен земљом, из које је никла трава и с годинама начинила најчудније покриваче.

Село-музеј названо је Малхауген, а уочи отварања добило је чак и своју цркву која

једног

ДА МУ НИЈЕ ДОСАДНО

У Тексасу су пуштене у продају и — ако је веровати вестима које објављују тамошњи листови — имају невероватно добру пробу „кућице за псе“ у које је уграђен гласноговорник. С времена на време кроз њега се „каже понека љубазна реч слушаоцима“.

је још 1020 године била саграђена од дрвета у норвешком месташћу Гармо. Њене ненадмашне фреске већ деценијама привлаче туристе из читавог света, а нарочито уметнике-сликаре. Оне су ушле и у чувену „Збирку уметности света“ коју је основао УНЕСКО.

Међутим, Малхауген није у Норвешкој једини музеј под ведрим небом. Има и других, у другим крајевима земље, који су исто тако значајни.

Од 1911 године, по угледу на Норвешку остале земље Скандинавије почеле су да стварају села-музеје, како би сачувале од пропасти и окупили на једном месту најстарије знаменитости своје архитектуре.

Тако је у Шведској надалеко постало чувено једно од четрнаест острва, која чине заједно део Штокхолма, као село-музеј у Бургаердену. У другом

зубара...

сличном шведском селу-музеју, Сназону, поред осталог окупљене су и разне животиње и птице, које претстављају доста велике реткости нордичке фауне.

Ни Данска није заостала у томе. Она је у Јитланду изградила једно такво село с колибама, школом, а почиње да гради и друга.

Све већи и шири круг љубитеља ових доиста културних тековина настоји сада да испирише преко УНЕСКО-а и све остале земље света да приступе подизању оваквих села-музеја да би тако спасле од пропасти своја столетна сведочанства културе.

14 за »СТОЛОМ«

Кућа Шери постигла је рекорд: добила је 14 младих, иако је у њеној пасмини нормално пет кучића. Али, Шери о њима не брине, него њена господарница нека Мрена Еванс, у Америци. Није лако све их нахранити. Ето, мали Алф, на слици други одоздо, већ је појео свој оброк и ишчекује додатак.

ДРВО НИЈЕ „ДРВО“

У бананином дрвету има 85% воде и зато тешко може да се назове дрветом у правом смислу речи.

МИС 30-0

У данашњем свету безбројних чуда фотографска камера је регистровала и овај догађај, свакако веома редак. Потстакнути изборима за разне мис, руководиоци једног зоолошког врта у Западној Немачкој организовали су „такмичење“ за мис свог зоолошког врта. Победила је Мауси. Као што се види на слици она је шимпанзо.

У КОЈИМ ЗЕМЉАМА ИМА УРАНА?

У већим количинама урана има у Белгиском Конгу, Канади, Чехословачкој, Аустралији и Француској. Што се тиче торивијума њега има у приличним количинама у Бразилији, на Мадагаскару и у Индији.

УЗБУДЉИВ НОЋНИ ЛЕТ...

у ниском лету нападну мониторе у базама крај Земуна. Тада се први пут чуло за ноћна летења. Храбри француски пилоти узлетели су са Бањике на два авиона и извршили напад. Са београдске станице лепо се видело распрскавање првих бомби у земунском пристаништу. После тога се један авион вратио и слетео на аеродром. Али други је остао у ваздуху. Није се знало зашто не слеће.

Чак су се и непријатељски рефлектори, који су га осветљавали, угасили. Све се смирило. Авион је и даље надлетао Саву и изводио необичне шаре на тамном небу. — Шта се догађа? — питали су се многи. Сви су желели да некако помогну људима који су се нашли у невољи, после храбро извршеног задатка. Пошто тада још није било падобрана, посада је морала да остане у авиону све док траје бензина.

Невидљиве акробације

Догледом са земље откривена је необична слика. Извиђач је бацајући бомбе руком, избацио и последњу, али се она закачила за крило и остала да вис. Нити се бомба могла откачити, нити су они смели да њом да слећу на аеродром, јер би их експлозија уништила. Остали су да круже и да

смишљају какав излаз да нађу и спасу своје животе и авион. Пилот је у очајању почео да изводи смртоносне вратоломије у намери да се ослободи бомбе: пикирао, извлачио шанледе, нагињао се у веома оштре спирале. Али није помогло.

Све мање је остајало горива и све краћи је био њихов живот. У критичном часу, кад је пилот викнуо: „Свега још пет литара“ извиђач је бацио своју бунду и наредио пилоту да успори лет. Затим се извукао из седишта и почео да се пуже по крилу. Авион се јако накренио. Крило „Фармана“ је било препуно жица и неситурно — крикало. Под њим је био таман амбис.

Извиђач се држао само једном руком и, сантиметар по сантиметар, привлачио се ивици крила — у живот или у смрт. Чак на последњој жици висила је та несрећна бомба! На крају свога пута извиђач је затворио очи, стиснуо вилице и руком гурнуо... Откачила се! Полетела је у дубину... А он ознојен и малаксао вратио се истим путем, вукући се преко крила до свог седишта. Пилот Лорентин Толозан и извиђач Мортире загрлили су се. Слетели су са празним резервоарем, и тек тада су и Београђани могли да наставе спавање.

први корак

Фотографска камера ухватила је први корак „бебе“ нитског коња која је угледала свет у Берлинском зоолошком врту. У своју прву шетњу ова „беба“, тешка око 45 килограма, пошла је у пратњи мајке. Отац ће своју принову први

пут видети тек кроз три месеца. Наиме, чувари нису сигурни да би он умео са одговарајућом пажњом да се понаша према својој ћерцици и зато га „привремено“ држе у засебном одељењу.

Тедно ноћно бомбардовање које су француски авијатичари извршили јула 1915 године, извукло је готово све радознале Београђане на улицу. Пронео се глас да један од авиона не може да слети на земљу. Луна мотора је трајала више од сата и тако још повећавала је узбуђење. Видело се на месечини да је авион у невољи, али му нико није могао одозло помоћи.

Освета Француза за аустријско бомбардовање

Да би се осветили аустријским мониторима који су забили Београђане гранатама, француски пилоти из ескадриле за одбрану Београда одлучили су да узлете ноћу и да

Као птице...

Совјетски аеронаутички инжењери израдили су планове према којима ових дана треба да започне грађење првих авиона, такозваних „орнитоптера“ — авиона с покретним крилима, чији лет уствари треба да буде подражавање летења птице. Ови апарати, кажу, биће веома економични, а дело су инжењера Павла Смирнова. Другу врсту ових апарата конструисао је инжењер Рибников. И они ће имати покретна крила али не као у птице већ — инсекта. Сада један специјални комитет контролише извођење првих модела ових нових авиона.

Глечери - меџузалеми

Научници који у оквиру Међународне геофизичке године врше проучавања на Антарктици дошли су до закључка да су наноси које су глечери тамо оставили стари преко 10.000 година. Међутим, наноси европских глечера нису старији од неколико стотина година.

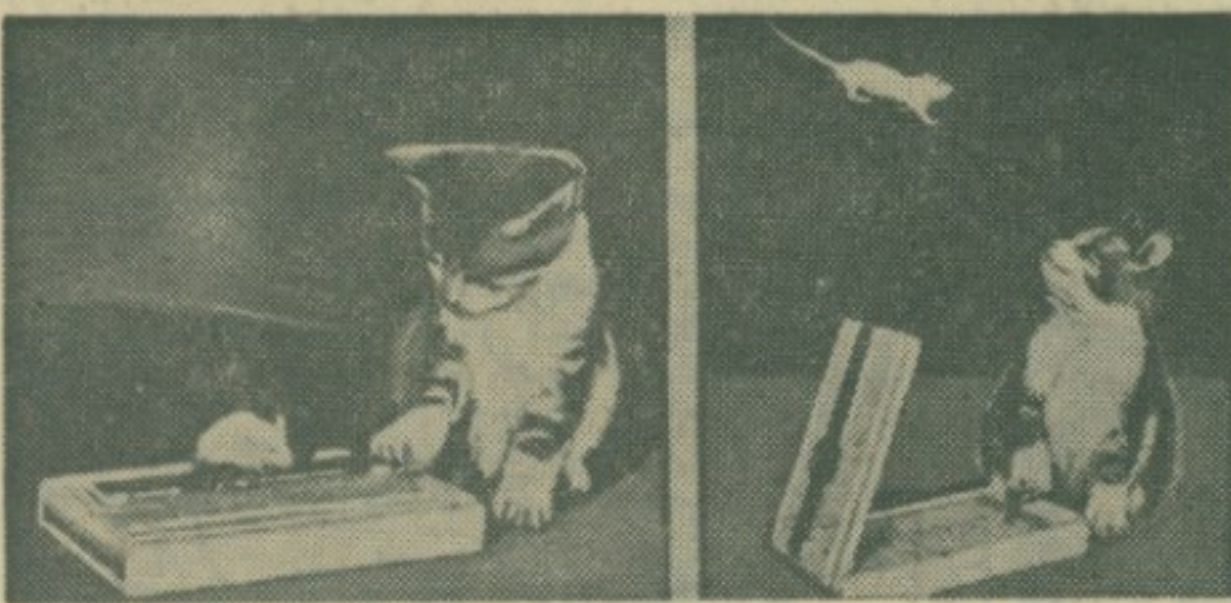
Занимљив случај

У Зигену, у Западној Немачкој, обављено је једно занимљиво венчање: неки Алберт Хунд (хунд значи пас) венчао се с неком Маријом Кац (кац-мачка). Матичар се звао Волф (волф-курјак) а церемонију овог чина снимио је градски фотограф по имену Фриц Фукс (фукс-лисица). Тако су овим венчањем „обједињена“ четири међусобно непријатељски расположена претставника животињског царства.

Мнобо брже

У Аустралији овце неће бити више шишане. Почев од јула ове године, један препарат који је већ пуштен у продају у овој земљи, примењен у жељено време омогућује да се руно оваца просто „бере“, једноставније и много брже него при шишању машином.

ПРИЈАТЕЉИ

Да ли су мачка и миш природни непријатељи? По овој фотографији рекло би се да нису. Ово мачке и мали бели миш толико су се зближили да су погледали у правој смислу речи нераздеојни. Њихов власник, главу своје пријатељице,

неки љубитељ животиња из Лондона, чак их је научио једној вештини: кад мачка притисне одређено место на кутњи, поклопац се диже и одбаца миша у ваздух. Начинишчи естаги у правом смислу речи нераздеојни. Њихов власник, главу своје пријатељице,

Доживљаји Бима и Бума

ПОСЛЕДЊИ

ЛОВ

како копа копитом по снегу. То је био Стари Логан, познати вођа крда. Кућноу је последњи тренутак да Мак Лелан нешто предузме. Покушавајући да се одржи на ногама међу животињама које су се гурале, он је напанично бика у врат. Али, пре него што је успео да окине Стари Логан је мрдно главом и метак га је само окрзнуо. Спасовајући се он је свом жестином журно на врата, разбио их а цело стадо се надало за њим. Мак Лелана је обузела паника: урлао је и убадао животиње ловачким ножем — али без успеха. Оне су улетеле у кућу, а зидови су се тресли. Много њих није могло да уђе и нестрпљиво су се гурале поред вратима. Мак Лелан је узалуд ловао жену

Сам Мак Лелан иако је журно кући кроз густе шуме Пенсилваније са пушком на рамену, закаснио је на свој празнични ручак. Размишљао је о изненадној несрећи свога суседа Мартина Бергстреса. Чуо је само шкрипање својих чизама по смрзнутом снегу Хладни северни ветар дувао му је у леђа. Мумлање изгладнелог крда буфала није се чуло а није их ни видео све док не изби на чистину испред своје фарме. А онда је угледао неколико стопина животиња како се тискају око његове куће као огромни црни мрави око мрвице хлеба. Мак Лелан је припремио пушку. Док је помагао Бергстресу да отера крдо није ни помишљао да ће оно после тога напасти његову кућу. По-сматрао је споредне зграде, за-

право оно што је остало од њих, јер су уствари биле већ сарањене са земљом. Највећи део сена из срушене стаје био је поједен, а остатак расут у околи. Изгажена тела неколико његових оваца и крвава лежала су у снегу а оне преживеле су побегле на крај дворишта и шћукурале се уз део несрушене оgrade. Пошто је крдо уништило читаву фарму журило је на кућу. Тек кад је чуо врисак из ње схватио је да његова породица ту затворена очекује напад. Ударајући пушком на све стране, Мак Лелан се пробијао кроз крдо. Борно се са масом гломазних телеса. Требало их је разгонити на време. Кућа је била јача од осталих грађевина ту, али је ипак сумњало да ће одолети још дуго налетима буфала. Кад се приближио кући видео је пред вратима огромног црног бика

Чуло се само мумлање и топот животиња уз домаћу дрвета. Лелан је пуцао док је било баријера. Кад су Бергстрес и друга два суседа привучени пушњавом, долетели после неколико минута, кућа је била пуна буфала а Мак Лелан на граници лудила. Једини начин да истрепају животиње био је да се сруши зид. Са неколико гвоздених мотки које су извукли из рушевина стаје, почели су разваљивати зид куће. И, чим је кроз отвор ушао свеж ваздух животиње су навалите на ту страну. Зид се срушио, а оне су преко људи који су се једва спасли, истрчале и са Старим Логаном на челу поуриле у правцу долине Мидлкринк. Унутрашњост куће је била потпуно демолирана. На полу испод испретураних ствари лежала је мртва Мак Леланова жена са три мала детета од којих је најстарије имало пет година.

СРЕЋАН ЧОВЕК

Фармер Н. Ј. Робертс из Магуде, у Јужноафричкој Унији, у чуду се пита како је још жив. Док је радио уобичајене послове на својој фарми ујела га је змија отровница. Пошто у близини није било ниједне амбуланте, Робертс је пешачио неколико миља до најближе здравствене станице. На домаћу станицу је клонуо али је пренет до ње, и на лечењу је задржан три недеље. Само после неколико дана Робертс је задесила ништа мања несрећа. Док је трактором орао на својој фарми наишао је на подземни рој дивљих пчела које су као сумануте излетеле и жестоко га изујдале по целом телу. Налазио се у тако тешком стању да је више пута морао да буде облаган сапуницом, а жаоке да се ваде оштрим ножем. Лекар су том приликом изјавили да је преживео само због тога што се у његовом телу још налазила извесна доза змијског отрова који је у овом случају дејствовао као противотров. Убрзо затим, Робертс је упао у казан у коме се купала стока ради дезинфекције. Замало се није удавио, али је притом прогутао толико арсеника раствореног у казану да би могао да убије неколико људи. Поверовало се да је сада занста дошао крај овом отпорном човеку. Али он је повратио сву попијену количину арсеника и оздравио без икаквих последица. После свега је изјавио да је најсрећнији човек на свету.

мускулозне задње ноге су им омогућавале да трче као јелени и да се веру као планинске козе и поред њихове гломазности. Длака им је била тамна и ковдлава, сива само око очију и њушке. Многи су били црни готово као и Стари Логан. И мужјаци и женке су имале ретке браде а први још и наакострешену гриву. Уствари ови „шумски бизони“ нису по пореклу нека друга врста, већ су их прилагођавање кроз столећа на брдовити терен источних шума и сама храна учинили таквим. Индијанци којима су месо и кожа буфала били потребни за живот дотерали су претке Старог Логана у Пенсилванију са Средњег Запада одакле воде порекло. Раније, на истоку, није било буфала. Али, источна племена су успела да намаме велика крда у своја ловишта. Употребили су трик: спалили милионе хектара шума у пределу Охајо-Кентаки да би им створили пашњаке. Пре 1700 година рачуна се да је било преко 100.000 ових животиња у покрајини Аталлахену. После 1790 године ловци, нарочито беле расе, смањили су овај број на 15.000. Део тога броја било је и крдо Старог Логана које се издвојило у Седам Планина, док су друга у низинама била још раније уништена. Првобитна источна крда су се обично кретала лети у пределима где су сада државе Њу Јорк, Охајо и Пенсилванија, а

зимом у областима данашње Вирџиније, Кентакија и Тенесија. Стазе којима су се буфала селила биле су тако добро угажене да су касније постале путеви. Са невероватном тачношћу животиње су одредиле правац да би их и чета искусних инжењера тешко могла такве да трасира. Мочваре, јаруге и стене, које би стручњаци открили тек после детаљног испитивања, животиње су инстинктивно заобилазиле као опасност, осећајући је већ издалека. А ипак су одабирали увек најкраће могуће путеве. Сваке јесени крдо је напуштало северне крајеве и кретало се према југу кроз Пенсилванију. Рика буфала је била сигнал ловцима који су их очекивали крај путева којима су се селили. Побијене животиње су остајале на путевима, а ловци су узимали само њихове језике за храну. Не зато што месо буфала није укусно него зато што га је било превише. Лешеве су остајале да их поједу вукови и друге дивље животиње. Ово исто се понављало и у пролеће при њиховом повратку. Касније су колонисти пресецали, затирали траг овим путевима сеобе и велико крдо буфала се све више цепао тако да је до 1799 године остало у Седам Планина само смањено крдо Старог Логана.

Мек Лелан је провео ноћ после тешког догађаја са својим пријатељем Бергстресом. До јутра његова жалост се претворила у бес и одлуку да освети смрт своје породице. Решио је да буфала уништи. Зато је посетио насеља у долини Мидлкринк и околину и организовао масовни лов на убице. Група од 50 ловаца је већ следећег дана пошла за крдом Старог Логана. Неки од ловаца су се због велике хладноће вратили кућама, а после трећег дана и сам Мак Лелан почео је да се колеба, јер је изгледало да је траг изгубљен. Ипак је пронађено крдо Старог Логана у једној долини како се тешко креће у дубоком смету снега. Мак Лелан је једва спречио ловце да несмишљено пуцају. Желео је да није-дан буфало не побегне. Кад су ловци опколили крдо видели су животиње скоро смрзнуте и увидели да је изlišно трошити барут. Мак Лелан је први пронашао Старог Логана и ножем га заклао. И остали ловци су се за кратко време обрачунали са читавим крдом. Међутим, пукним случајем један мужјак и једна женка остали су живи. После годину дана један ловац је наишао на њих. Имали су и принову — младог буфала. Ловац је успео да убије само младог буфала а тек после неколико месеци и мужјака. То је био последњи буфало убијен у Пенсилванији. Женка је виђена још неколико пута. Њу нико није убио, али јој се изгубио траг.

БРАДА

У СТАРОМ ВЕКУ

Мушкарци најстаријих античких народа сматрали су браду за светињу. Своје таласасте браде, због којих су изгледали веома достојанствени, нарочито су неговали стари Јевреји. Посипали су их мирисима и повоздан чешљаки претима, јер су оне биле знак снаге и мушкости. Свада на Истоку мушкарци су радо носили браду. Стари индиски филозофи сматрали су је знаком мудрости, а Асирци су је увијали у кике испреплетане златним жицама. Брада је готово свуда била обележје слободних људи док је обријана, указивала на потчињеност — ројски положај. Први од свих античких народа одрекли су се својих лепих и негованих брада Асирци. Али они то нису учинили лака срца већ под принудом краљеве Семирамиде. Да би стекла што већи углед код грађана ова источњачка тиранија се облачила као мушкарац, а пошто у то време бербери још нису познавали вештину прављења перика, она је, да се не би разликовала од осталих људи, наредила да сви грађани њеног царства преко ноћи обрију браде. Ово је, међутим, заразно деловало на старе Египћане. Новину су први прихватили свештеници којима је добродо-

шло да олакшају себи бар тиме у врелини њихових храмова и огласе како богови имају обријане образе и темена. Тако је у Египту наједном обријаност постала светиња. Сви Египћани су повремено долазили на бријање као стадо оваца, а у дане народне жалости (као например када угине бик Апис) фараоновима поданици су под претњом смртне казне морали да обрију браду, бркове и косу. Док су Египћани презирали браде стари Јевреји су на обале Нила дошли покривени густим брадама и дугом, густом косом. Египатски обичај бријања браде није се дуго одржао и све до првог столећа наше ере она је у античким државама славна пуну победу. Брада се увек достојанствено делувала на грудима грчких богова и њу

су Јелини толико волели да су је стављали чак и на лице неких богиња. Најпознатија од ових брадатих богиња била је Венера са Кипра. Брада је у Грчкој била заштићена чак и законом а највећи јунаци су обавезно носили најдуже браде. По Плутарховом казивању брада је претстављала неку врсту одликовања за витешка дела па су и удовице из Аргоса, осветивши смрт својих мужева, декретом добиле право да носе браде-перике. Браде су носили и вачконодавци, песници и филозофи — Пинтагора, Темистокле, Хипократ, Сократ и Платон. Стари Грци су престали да их носе тек у време владавине Филипа Македонског и Александра Великог. И у старом Риму се брада носила готово све до пропасти Римског Царства.

ЗАНИМЉИВИ УГАО

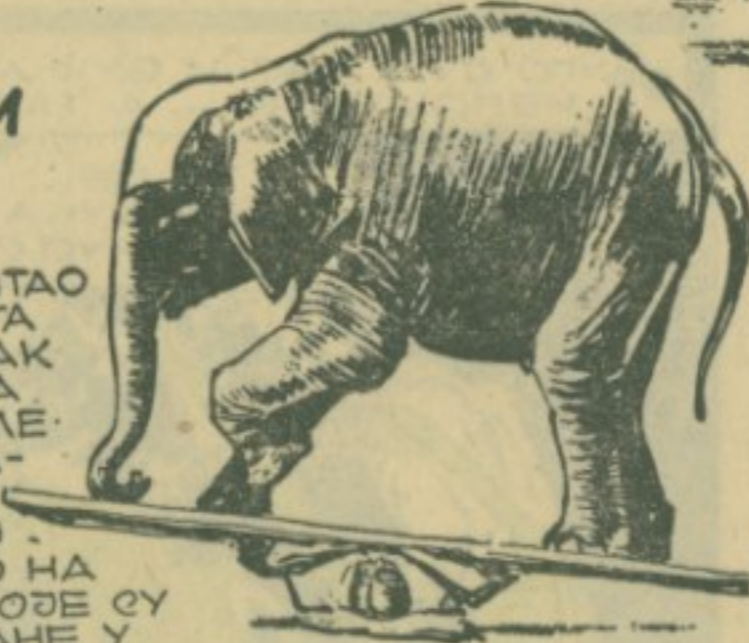

ВИЛИНСКИ КОЊИЦ
БИО ЈЕ НЕКАД ВЕЛИК КАО СОКО ПРЕ 200.000.000 ГОДИНА РАСПОН ЊЕГОВИХ КРИЛА ИЗНОСИО ЈЕ 75 САНТИМЕТРА

ЈЕДНА ВРСТА ЗЕБЕ
(SAMARHYNCHUS PALLIDUS)
БАДИ ИНСЕКТЕ КОЗИМА СЕ ХРАНИ ПОМОЋУ ШТАПИГА КОЈИ ДРЖИ У СВОМ КРАТКОМ КИЧМУ

РАМА МУРТИ НАИДУ

ИЗ МАДРАСА, У ИНДИЈИ, ДОПУШТАО ЈЕ ДА ПРЕКО ЊЕГА ПРЕЂЕ СЛОН ТЕЖАК 2.000 КИЛОГРАМА ОВАЈ ИНДИСКИ АТЛЕТА, ИНАЧЕ ВЕГЕТАРИЈАНАЦ, ЧЕСТО ЈЕ ИЗВОДИ ОВАЈ ПОДВИГ, НАРОЧИТО НА СВЕЧАНОСТИМА КОЈЕ СУ БИЛЕ ПРИРЕЂИВАНЕ У ЧАСТ ЗВАНИЧНИХ ДРЖАВНИЧКИХ ПОСЕТА.

ТИБЕТАНСКИ СНЕЖНИ ЛЕОПАРД
ИМА РЕП ДУЖИ ОД ТЕЛА

Енглеско законодавство у борби с духовима

Сујеверје и призивање духова су од давнина задавали муке енглеским законодавцима. Поведена је прво права борба против спиритизма: још за владе Хенриха VIII (1491—1547) објављене су одредбе којима се као опасан прекршај квалификује свако „призивање духова“. За владе Јелисавете борба против сујеверја је нешто блажа — кажњавање се само они који призивају „але духове“. Пошто су злоупотребе биле сувише честе већ под Ђорџем II (1735 године) забрањује се свако призивање духова, били они добри или зли. По томе закону, који је остао дуго на снази, кажњена је 1944 године једна велика група професионалних спиритиста у Олд Балију.

Досад најсавршенија

Британски и холандски научници произвели су досад најсавршенији апарат за пречишћавање морске воде — ефикасан, економичан и јевтин. Употребљава се у Тобруку и смањује степен соли у морској води на 0,05 отсто што одговара количини соли у обичној пићањој води. Пречишћавање 4.500 литара морске воде стаје свега 300 динара, јер се метод пречишћавања заснива на својствима синтетичких смола које упијају јоне соли али се саме не растварају у води.

Све мачке у Линколншајру морају носити звонце

Општина Линколншајр у Илиноису (САД) донела је одлуку да све мачке убудуће морају носити око врата звонце — да би се птице заштитиле од њихове прождрљивости.

На „вратима европског севера“

Дански аеродром у Копенхаген-Каструп, такозваним „вратима европског севера“, биће ове године потпуно преуређен и проширен, и претстављаће највеће ваздушно пристаниште у Европи. Влада је у ову сврху одредила кредит од 27 милиона долара.

Радови ће трајати пуне две године, али ће, бар тако се предвиђа, већ од 1960 године копенхашки аеродром омогућити транзит око 1600 путника за један сат. Писта новог аеродрома, она најглавнија, биће дуга три и по километра, а контролна кула имаће десет спратова.

Игра бројева

- 30.000.000.000.000 је број — ћелија нађених у телу одраслог човека.
- 300.000.000 је број — кубних миља воде у морима.
- 20.000 је број — влакана обичне величине за електричне сијалице које се могу направити од свега пола килограма тунгстена.
- 123 је број — метара које људски нерв пређе за свега један секунд.
- 0 је број — мале деце која воле спанаћ.

У ПОТЕРИ ЗА АЖДАЈОМ...

...на острву Комодо

Са генерације на генерацију преноси се у Индонезији прича о тајанственој животињи, полуаждаји, полугуштеру, која се као авет појављује на острву Комоду. Становници овог острва говоре о њој са страхом описујући огромне канџе, снажне зубе, жутопламени језик и огромну силу ове преисториске немани.

Да би се уверили у постојење ове животиње која је доскора више живела у свету легенди него у стварности, два репортера британског радија — фотограф Давид Атенбро и природњак Чарлс Лагус одлучили су се на далеки пут чак у Индонезију с намером да аждају живу ухвати или је бар сниме.

Више месеци репортери су чекали на дозволу од индонезанских власти. А када су најзад стигли на острво једва су међу месним становништвом нашли сараднике за такав подухват. Власник једрилице, којом је требало да се пребаци преко једног морског рукавца, припремио је уморство двојице репортера да би се дочепао њиховог новца и ствари. Срећом, добродушни урођеници су на време открили његову намеру.

Чаробна аждаја је показала више добре воље од месних власти и становништва са острва. Појавила се већ првих дана. Ево како је Давид Атенбро описује: „Ту, пред мојим очима, на једва три метра од мене, налази се аждаја. Приближава ми се. Дуга је око 12 стопа, има узану главу и велики реп. Толико је близу да разазнајем сваку неравнину на њеној црној кожи која је збрчкана и на неким местима као да висн. Движе се на своје кратке ноге и прети. Њен жути језик палаца у снажним, разјапљеним чељустима. Престрављена овим приказом моја два сарадника су умукла. Неман је још неко време стајала а затим се изгубила међу стењем. Сувише узбуђен, заборавио сам да је фотографисао“.

Атенбро је по сваку цену желео да дође до драгоценог гуштера. Знао је из легенде да се он храни прасићима дивљих свиња и срнама које убија једним ударом свог снажног репа. Два урођеника су за то припремили мамац: плећку једног дивљег јарца.

Настало је дуго чекање. Аждаја се појавила изненада, шчепала плен и почела да га прождире. Придружило јој се још неколико аждаја. Гозба није дуго трајала јер је једна

ПРИРЕДИО СЕБИ ПОГРЕБ ЗА ЖИВОТА

Марутока Когане, претседник удружења продаваца безалкохолних пића у једној варошници у префектури Фукока, у Јапану, позвао је недавно двадесетак својих пријатеља у посету и пред њима приредио свој „погреб“. Одржан је сав уобичајени ритуал уз посмртна молелствија два будистичка свештеника. Чак је седмог дана после „смрти“ приређен и помен.

— Ако су ми моји пријатељи заиста пријатељи и ако би ми дошли на сахрану кад умрем, зашто да не видим сада, док сам још жив, како то све изгледа, — рекао је Марутока.

Девојка израсла два сантиметра за 50 дана

Једна осамнаестогодишња девојка из Гума, једног дистрикта у Токију, која је престала да расте пре пет година, поново је од пре три месеца почела да израста после једне лекарске интервенције.

Професор Медицинског факултета са Гума универзитета др Каџиро Шичиџо, рекао је да је девојка дошла на клинику у јануару ове године а тада је била висока свега 128 см и тешка 46 кг. Установљено је да је боловала од микседема. Кожа јој је била сува и груба, али је после лечења постала глатка. Девојка је добила у тежини и примећено је да расте. Професор каже да лечење само по себи није тешко, али свакодневно контролисање дејства лекова који су употребљавани, изискивало је много труда и времена.

Али ово његово искуство може допринети да се временом повећа просечни раст Јапанаца уопште.

10.000 поштанских марака на паравану

Све Аојама, старица која живи у граду Акити у Јапану, има два трокридна паравана обележена с 10.000 поштанских марака, које су сакупљали њен отац и муж. Отац Таизаи бавио се филателијом од 1868 године, док јој је муж Хидетцу почео да прикупља марке пре 40 година. Све Аојама има још три велика албума са „свега“ око 50.000 разних врста марака из целог света.

од њих пропала у клопку а морали већину, међу којима и стаде су се намах разбежале. Само неколико минула касније драгоцени заробљеник је затворен у кавез, поред орангутана, питона, медведа и папагаја. Нажалост, индонезанске власти су тражиле за ове ретке животиње тако високу откупну цену да су истраживачи „Варанус комоденс“.

АЛИ, ГДЕ ЈЕ МОЈА ГУРКА? ЊЕ СТВАРНО НЕМА. А КАД МИ НЕШТО НЕСТАЈЕ ОД ЖИВИНЕ, ЈА ТО ПРВО ТРАЖИМ КОД СТАРОГ ВУКА!

ТАТА ЈЕ ЗАКЛУЧАО КУКУ, ЧИКА МИШКО!

МОРАШ ОПЕТ ДА ИЗГЛЕДАШ КАО ГУРКА ОХ, КУКУ, БОГА СЕ НЕ СКИДА!

ТО САМ И МИСЛИО! ТИ СИ ЈЕ УКРАО!

НЕ! НЕ! ТО ЈЕ ДИВЉА ГУСКА САМО ЈЕ МАСКИРАНА У ГУРКУ!

ТО НЕК ТИ ВЕРУЈЕ КО ХОРЕ, АЛИ ЈА — НЕ! ОТВАРАЈ!

НЕ БЕСНИ ТОЛИКО, ЧИКА МИШКО! ДОЗВОЛИ ТАТИ ДА ТИ ОБЈАСНИ!

СВРШИЛО СЕ

СЛИКА на ВРАТИМА

У Днепропетровском историском музеју изложена је не-обична слика израђена на горњој половини врата. Власник слике био је историчар Јаворнички. Он се бавио сакупљањем старих докумената о запорошким козацима. По свом досељењу у Петроград, 1887 године, упознао се са већ чувеним сликарем Рјепином, који је у то време радио на својој замисли о Запорошцима, Јаворнички му је у том послу помогао, па му је чак и позирао за фигуру писара у познатој слици „Запорошци пишу писмо султану“.

Једном приликом Јаворнички замоли славног уметника да му пошаље неког свог ученика и овај му упути Николу Струникова. На молбу Јаворнич-

ког да му нацрта нешто, Струников наслика на вратима лик једног страшног козака. Тако је настала ова слика коју су назвали „Козак у боју“.

Кад се Јаворнички селио из Петрограда, хтео је да понесе са собом и слику, то јест врата на којима је она била насликана. Међутим, власник куће му то није дозволио. Дошло је и до спора пред судом, који је донео решење да се врата пресеку на два дела, а коцком да се одлучи коме ће који део припасти. Јаворнички је добио горњи део врата, а заједно с њим и Струниковљево слику.

По свом пресељењу у Јекатеринославу, Јаворнички се заузео да се сазида музеј за украјинске старине. Тако је и ова слика доспела тамо.

»ЛЕТЕЋИ ГЕОЛОЗИ«

Још до пре десетак година геолозима је требало више од месец дана да помоћу апарата истраже земљиште од неколико стотина квадратних километара и да утврде има ли на њему руда и какве су.

Данас се у Британској цео тај посао заврши за један дан — помоћу авиона који је снабдевен модерним апаратима. На тај начин лако се истражује и земљиште које је за пешаке неприступачно. Апарати на авиону шаљу сигнал до дубине од 90 метара, а повратни сигнали од слојева никла, бабра, цинка, титана и других руда трепћуто се утврде. У трупу авиона налази се такозвани бројач варијација, чија игла скаче кад авион прелете терен који садржи радиоактивне јонде. Тај апарат може да открије и количине од 0,001 милиграма радијума, и то са висине од 60 метара и летећи брзином од преко 250 километара на сат.

Да се не би изгубиле тачке на земљи где се налазе минерали, оне се снимају на филмску траку. Пошто се авион врати у базу, подаци се предају стручњацима који их преносе на мапе и утврђују места за која сматрају да се могу експлоатисати.

последњи власуљари

Власуљарски занат стар је колико и писана историја човечанства а вероватно и више. На старим египатским књижевима одмах се види да није природна коса већ власуље. Познато је такође да су готово све Римљанке носиле перике и да су много полагале на изглед својих фризура. Сматрале су да ће оне бити лепше што је коса гушћа па су сопственој додавале још и туђу. Због тога је вршен увоз косе и то највише из Германије.

Власуље су носили и мушкарци. За Ханибака се каже да је у Галији често мењао одело и власуље да би се спасао од засада. И млади грађани Асира су носили власуље на дан свог венчања. Према верским прописима младици

су морали да се шишају до главе а своју косу да поклопе храму. Зато су на своје голе главе стављали власуље.

У Средњем веку, дошло је до гашења ове моде. Проповедници су говорили да је стављање власуље грех јер је то „коса мртваца“. Међутим, оне су се и поред тога ипак носиле.

Француски краљ Луј XIII остао је врло рано ћелав, па је већ од своје тридесете године почео да носи власуљу. Дворани су следити његов пример. За време Луја XIV власуљари су, 1673, основали своје удружење а њихов занат постао је наследан. Позната су и имена великих власуљара из тог времена: Кентен, Ерве и нарочито Бине. Власуљарски занат постао је за саму државу кокош која носи перике јаја: таксе за стицање

СТАРИ ЖУЉА

не налазе више сировина

права на обављање овог заната биле су врло високе — око 500.000 златних франака. Тарди се да је битка код Рокроа добијена захваљујући новцу од власуља.

Француска револуција је означила крај моћи власуља. Главе су ошишане и оне су, бар што се тиче мушкараца, остале такве до данас. Мали број људи данас крије своју ћелавост периком. Ако се изузму глумци, истина већ мало зашлти у године, као што је Шарл Боаје, за кога се зна да носи власуљу, мода кратке косе, бар међу филмским глумцима, све више је популарна.

Међутим, власуљари ипак нису остали без посла. Њега би чак било и више него што га они могу да обаве. За позоришта и историске филмове они стално раде. А власуљара је све мање. Млади људи се тешко опредељују за тај занат у чију будућност не верују и у многим земљама је

тешко наћи власуљарског помоћника или чак и шерга.

А осим тога појавила се и озбиљна тешкоћа: где наћи сировину потребну за овај занат — људску косу. Ношење кратких коса узело је толико маха свуда да је тешко наћи жену која би пустила да јој коса расте неколико година а затим да је прода, макар и за велике паре. Али је ипак нађен један „извор“ — Сицилија. Тамошње сељанке негују своје дуге косе по неколико година и затим их продају. Новац који тако добију обично им служи као мираз. И неки шпански женски манастири извозе ову скупоцену сировину. Само то је све још довољно да подмири потребе власуљара.

А они су ипак покушали да се на неки начин довију. Длака тибетског дивљег говечета — јака, захваљујући својој лужини и мекоћи, донекле би могла да замени људску косу. Али ни ова сировина не може да се набавља у неограниченим количинама, због удаљености Тибета и разних других ограничења, па проблем ни овим није решен. Разна вештачка влакна, као најлоч и перлон, нису погодна за прављење власуља. Само мање количине ових влакана додају се длаци јака, да би власуље биле нешто јевтиније. Међутим, пошто се и власуље као и људска коса перу шампоном, ондулирају и чељају, ова влакна се нису показала погодна за све ове процесе јер на њих реагују друкчије него природне власи.

ВОЗАЧИ — ОПРЕЗНОСТИ!

Да би нагнале на пажњу неопрезне возаче моторних возила али исто тако и пешаке, власти у Монреалу (Канада) прибегле су једној доста несвакидашњој мери. После сваке теже саобраћајне несреће у којој има мртвих, у граду се истичу знаци жалости: на градској општини се вије велика црна застава, на свим возилима полициске хитне помоћи и мотоциклима црни барјачићи, док се само место несреће обележава великим крстом црвене масне боје.

Ова мера уведена је тек од пре кратког времена па се још не зна какво ће дејство бити.

Здраве као дрен

Две сестре близнакиње прославиле су у Сан Антонију, у Тексасу, свој стоти рођендан, што је заиста редак случај. Оне се добро осећају и обе имају одличан апетит. Једна нарочито воли печене пилиће, јаја и млеко, а друга бифтек и салату.

И њима је потребан одмор

Директор зоолошког врта у Глазгову, — веома познатог по својим изванредно ретким примерцима појединих животиња и звери, — затражио је од надлежних да његовим „штићеницима“ допусте седмодневни одмор. Разлог: „Присилени да свакодневно гледају многобројне посетиоце врта, животиње, а особито крволочне звери, излажу се веома штетним нервним депресијама“. Директоров захтев подржали су и ветеринари овог зоолошког врта.

И то се дешава

Још никад, изгледа, ниједна земља није подигла споменик у славу погинулих непријатеља. Сада су то учинили Јапанци у месту Киото, на југу Јапана. Споменик је подигнут у спомен 48.000 савезничких бораца палих на јапанској територији за време последњег рата.

Ако је тачно, добро је...

Француски и швајцарски листови објављују најновије рецепте против страха и уопште узнемирености. По једном, довољно је попiti малим сок од једног лимуна или шољу врелог добро зашћереног млека.

ЛИ ДЕФОРЕСТ

Уписао се на Јелски универзитет. Нажалост, имао је врло мало новца и да би студирао морао је много чега да се одрекне: спавао је у незагрејаној соби и Јео кад имао да стигне. Али је завршио студије које нормално трају четири године — за три, а онда наставио да ради на докторату, који је добио 1899 године.

После тога, Дефорест је почео са експериментима са жичаном телеграфом и радиотелеграфом тражећи све бољи метод примања и отпремања магнетских сигнала. Уређаји који су тада употребљавани били су гломазни и незгодни за руковање. Потпуно без пара, он је нашао бос да би уштедео и на ципелама, а за време рада је ста-

јао до изнемогућности само да би „продужио“ век једином пару панталона.

Године 1893 Дефорест је усавршио практичан аутоматски детектор за сигнале. Био је то напредак на пољу електронике. Да би могао и даље да ради на усавршавању, он је основао своје сопствено предузеће, склупао уговоре са америчком морнарицом, другим компанијама у Британији, разним листовима и новинским агенцијама. Када је имао 31 годину он је успео да материјално обезбеди свој даљи живот и рад.

Али није прошла ни година дана, а наступило је изненадни слом његовог предузећа и он се нашао на улици са свега неколико стотина долара. То га је натерало да неуморно ради на новом проналазку — преносу гласа путем таласа. Овај изум му је донео име „отац радија“.

(Наставиће се)

Досаг најпоузданије...

Чим подморница није више у стању да изрони, мора јој се хитно притећи у помоћ. Али, није ни најмање лако утврдити где се она налази. Несрећни случајеви који су се у послератним годинама догодили то најбоље доказују. Тако, још није утврђено тачно место где је 1952 године потонула француска подморница „Сибил“, а за откривање потонуле енглеске подморнице „Афреј“ било је потребно пуних 59 дана трагања, и то уз помоћ друге подморнице снабдевене телевизијским уређајима. Но, било је искупило касно да би се могло помоћи посади.

То доказује да су сада расположива средства за откривање подморница — ултра-звук, радар, мрље мазута, флуоресцентна средства и друго — искупило непоуздана и спора. И пловеће бове, које избацују настрадале подморнице на површину, нису сигурне. Оне, да би имале уређаје за оптичку или акустичну сигнализацију или пак радио-отпремник, треба да су врло велике, а то изискује јаче каблове, што је све тешко сместити у ограничени простор подморнице.

Нов метод откривања настрадалих подморница помоћу кобалта 60 изгледа да је засад најпоузданији. Мала бова, запремине од једног литра, садржи извесну количину кобалта 60, која по радиоактивности одговара количини од десет грама радијума. Ова бова избацује се у случају несреће. Авиони надлежу простор за који се сматра да је место несреће, спуштају Гајгерове бројаче обешене о конопцац на око сто метара изнад површине и врло брзо проналазе радиоактивну бову.

ЗАХВАЛНОСТ

Лавица Гледис, из познатог француског циркуса „Ламбер“, недавно је прескочила ограду кавеза високу три и по метра и побегла са вашаршита на коме су је приказивали. Отишла је право у оближњи хотел и легла на мекани тепих у холу. Срећом, на целом путу била је веома мирољубива, а кад су дошли по њу без опирања се вратила у циркус. Пошто се све тако лепо завршило, власник је лавицу наградио не само добрим оброком, већ и пољупцем, који није умакао објективну фоторепортера.

Редак примерак

У једном совјетском руднику у Магаданској области пронађен је пружен злата тежак два килограма и 812 грама.

Занимљивости о животињама

Ако сте били у неком већем зоолошком врту могли сте видети крокодила како каткад лежи неосетљив, незаинтересован и непомичан. Понекад само јако отвори уста као да зева. Људи се тада обично питају да ли и животиње зевају, зашто зевају, на који начин се одмарају и како спавају.

Професор Хепелман износи нешто више о зевању: то није само обично отварање вилица пошто је спојено и са издвајањем читавог тела, а то изазива интензивнију циркулацију крви скупиене у венама за време непомичности или сна, и на тај начин доприноси већем уношењу кисеоника у организам. Али, има много животиња које зевају без учешћа целог тела: рибе зевају под водом, носорог шињајући лено шири само своје шкрге. Ниједна од ових животиња се не истезе у исто време кад и зева. И птице, корњаче и змије, такође зевају. Код змије оно може да траје каткад и више од једног минута.

Занимљиво је, такође, видети у каквим се све положајима животиње одмарају. То су најразличитији положаји. Птице летачи и пливачи стоје на једној ноzi. Неки морски пси одмарају се на површини воде, лежећи на леђима, затворених

очиву. Слонови дремуцаку на слоњени, на своју сурлу. Да би се што више приближило животињама и могао да изучава како спавају, професор Хедингер је утврдио: дивље животиње су готово све на

опрези читава 24 часа, увек су спремне да се бране или да беже. И баш та њихова будност омогућава им опстанак. Иначе, већина животиња се не предаје сну све док на њиховој територији, која је често велика неколико квадратних километара, не завлада потпуни мир. Једна врста птица, на пример, која се храни инсектима — паразитима који живе на кравама, слоновима и носорозима, цео дан проводи на њиховим леђима и тек пред сумрак одлети, често врло далеко, у пребивалиште своје врсте.

Зидарске ласте се окупљају увече у групе од 30 до 50, и тек онда крећу на спавање у пуном лету на висини од 1.500 до 2.000 метара. Птице штакаре такође чудно спавају: стоје на једној ноzi док главу загнуће под крило.

И код риба су положаји при спавању различити! Шаран иде на дно реке или се прислања на барске биљке и ту мирује. Врло често побледи пошто се његове вегетативне функције при спавању успоравају. Друге, опет, проводе ноћи у дубинама, одржавајући равнотежу перајима.

Слонови, камите, пацови и кртице углавном леже на једној страни у свим могућим положајима. Они се окрећу и истезу колико год је то могуће. Гмизавци са покретним очним капцима спавају затворених очију. Међутим, код неких змија и гуштерова очни капци су прилепљени и провидни, тако да се не може знати да ли су им очи отворене или не.

Пошто животиње спавају, сматра се да такође и сањају. Доктор Менцел износи више врста манифестовања снова код пса: како једе, како га гоне, како жури у лов — и у свим тим случајевима шапе му се покрећу, он режи или лаје, или пружа шапу у празно.

WALT DISNEY ОД ИКАРА ДО РАКЕТЕ

СТОЈЕКИ НА „ЛЕТЕКОЈ ПЛАТФОРМИ“ ЧОВЕК ОДРЕЂУЈЕ ПРАВАЦ СВОГ ЛЕТА ВЕОМА ЈЕДНОСТАВНО: НАГИЊУКИ СЕ НА ОНУ СТРАНУ НА КОЈУ ЖЕЛИ ДА ПОЂЕ.

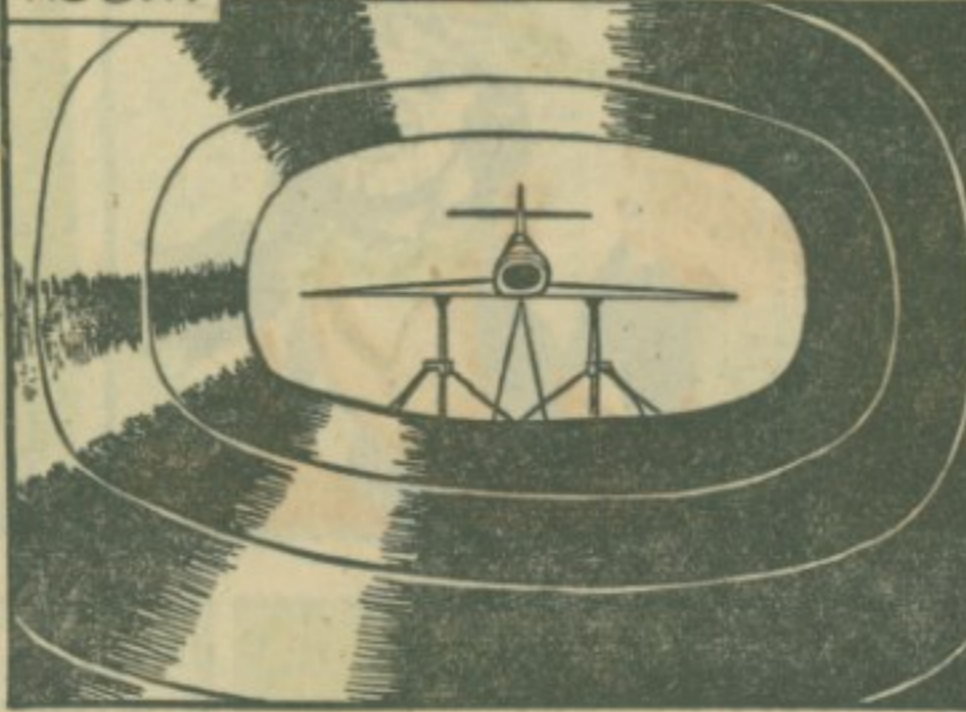

ЗАР ОВО НЕ ПОТСЕКА НА ЛЕТЕЊИ ФИЛИМ ИЗ „ХИЛАДУ И ЈЕДНЕ НОЋИ“?

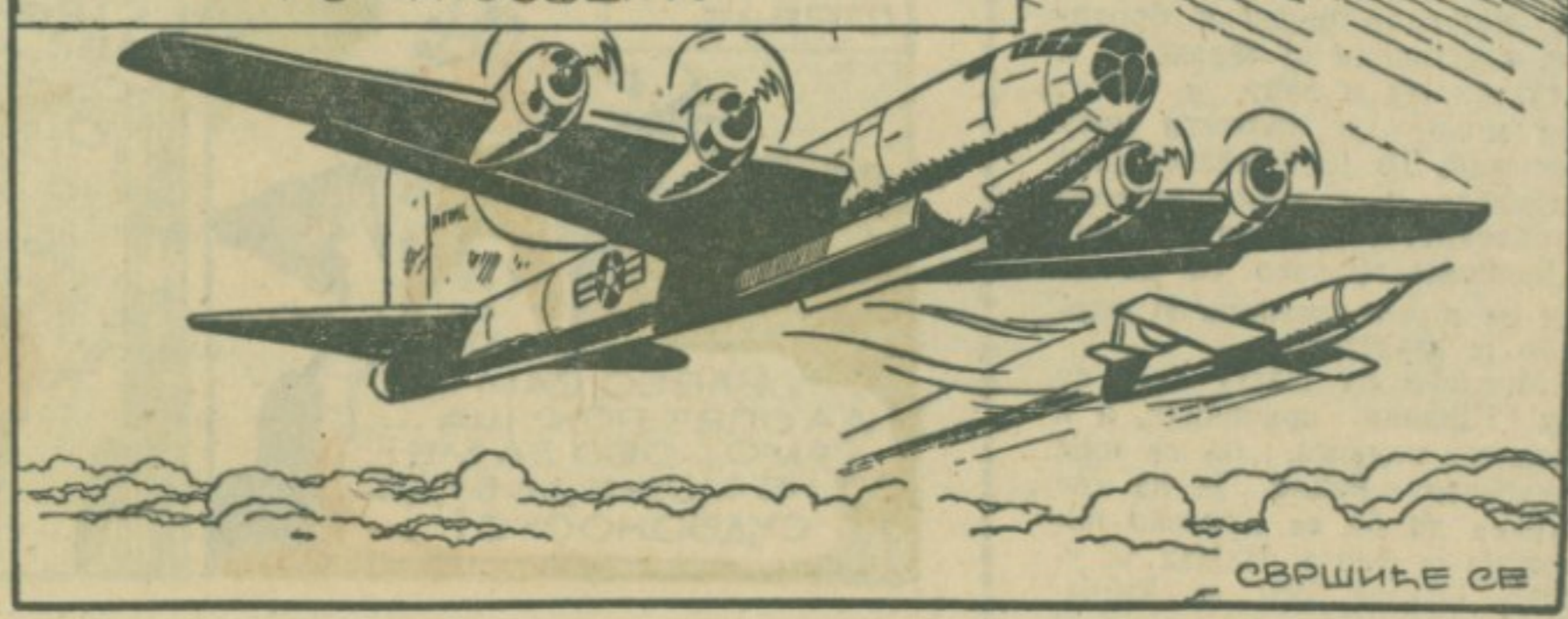
БРЗИНА ЛЕТИЛИЦА СТАЛНО СЕ ПОВЕЉАВА... ДВА... ТРИ ПУТА БРЖЕ ОД ЗВУКА... ПРЕКО 2000 МИЉА НА ЧАС!

У ОПИТНИМ ЛАБОРАТОРИЈАМА И ВАЗДУШНИМ ТУНЕЛИМА СТАЛНО СЕ ИСПИТУЈУ НОВИ, САВРШЕНИЈИ ТИПОВИ.

ВЕЛИКЕ ФАБРИКЕ АВИОНА ПРЕТСТАВЉАЈУ ПРАВЕ ГРАДОВЕ У КОЈИМА РАДЕ МИЛИОНИ ЉУДИ.

ВИСОКО ИЗНАД ЗЕМЉЕ... И ТАМО СЕ ВРШЕ ОПИТИ... МАШИКА АВИОН ПОМАЖЕ РАКЕТНОМ БРОДУ ДА КРЕНЕ НА СВОЈ ЛЕТ У СТРАТОСФЕРУ.

СВРШИЋЕ СЕ

ПУСТОЛОВИНЕ ФРАНСИСА

И пре Колумба људи су пловили морима, али нико на тим путовањима није постигао већи успех од њега. Његове приче о новом свету и богатствима која се тамо налазе нису завртеле мозак само онима који су их први чули, него су убрзо узбудиле духове у целој Европи. У Шпанији је све узаврело као у кошници: луке Палос и Кадис белеле су се од разапетих једара. Хиљаде пропахалих и осиротелих племића, авантуриста, трговаца и свакојаког другог света спремало се да крене у нове земље.

Шпанија је прва у Европи почела да искоришћава неизмерна богатства нових земаља, али су она убрзо привукла пажњу и других држава. На таласима Атлантског Океана, поред шпанских, зањихали су се и једрењаци Холандије, Енглеске и Француске. Настале су борбе о превласт на мору какве дотле свет није видео. Тужно се на живот и смрт. У тим борбама један исти човек био је за своју земљу — херој и велики патриота, а за другу, противничку — разбојник и гусар.

Размишљајући о том немирном времену немачки песник Гете је рекао: „Рат, трговина и гусарство су нераздвојни и чврсто су повезани међу собом“. Но, и поред тога, то тамно доба, пуно себичних интереса и злочина, учињено је много разноврсних открића која су знатно користила разним наукама. Шеснаести век изабацио је на површину многе људе чији су живот и путоловине веома занимљиви, али је редак поморац тога времена који може да се похвали већим подухватима него што их је учинио Франсис Дрејк.

Мали на броду

Франсис Дрејк био је син сиромашног сеоског свештеника из грофовије Девоншајр. Породица свештеника Дрејка била је многобројна, па је отац одлучио да Франсиса, иако је био још дете, запосли на једном броду. Живахни Франсис одмах је освојио љубав свих морнара, а нарочито га је заволео командант који му је, кад је Франсис напунио осамнаест година, поклатио једну лајцу.

По природи истрајан, вредан и хладнокрван, Франсис Дрејк је убрзо постао познат морепловац. Није се одвајао од пучине и смело је пловило до Бискајског Залива и до обала Северне Африке. Са жаром је слушао необичне приче о новом свету, те је зажелело да га посети.

Једног дана 1565 године Франсис Дрејк враћао се са својом лађом за Енглеску. Носила је товари колонијалне робе. Наједном, на пучини су се појавили шпански бродови, зауставили су Франсиса и одузели му и лађу и робу. Ни молбе ни протести нису помогли. То је Франсиса јако заболело и у њему развило страховиту мржњу према Шпанцима. Заклео се да ће им се љуто осветити. И одржао је заклетву.

Мислећи на штету коју су му Шпанци причинили, а и жељан подвига, он се није смиривао. Радио је на све стране да би се докопао подвојача и флоте. Најзад је успео. Године 1567, из Енглеске луке Плимут испловила

је флотила од шест бродова којом је командовао Франсис Дрејк. Уза се је имао краљевско одобрење да крене за Мексико. Пловило је пуно поуздања, али кад је дошао на домак мексиканских обала наишао је на велику шпанску флоту. Није уступку. Ступио је у борбу, али је био потучен. Једва је жив измакао да га не заробе, па је морао да се врати у Енглеску.

Тај неуспех није сломио његов дух. Он је после тога још двапут посетио обале Мексика и Јужне Америке и добро их испитао. Успут је нападао шпанске бродове где год би их нашао. Његови су напади били тако смели и дрски да су улили шпанским морнарима велики страх. Често су се на њиховим бродо-

вима чуло: „Ето Дрејка“ или „Дрејк се појавио ту и ту“.

Пират и национални јунак

Док су га Шпанци сматрали за пирата, у Енглеској су га славили као јунака. Био је претстављен и краљици Јелисавети, која није трпела јачање Шпаније. Том приликом јој је наложио план за освајање западних обала Јужне Америке. Краљица га је пажљиво саслушала и прихватила његов план. Наименовала га је за адмирала и он је са флотом од пет бродова, на којима је било 160 истакнутих морнара, кренуо на запад 15 новембра 1577 године.

Пуних педесет дана провео је Дрејк на Атлантском Океану и најзад срећно стигао до обала Бразилије. Пловехи дуж обале, он је први после Магелана, 20 августа 1578 ушао у Магеланов Мореуз. Имао је

великих мука док је прошао кроз њега јер су тада владале силне олује. Али, ни при улазу у Тихи Океан, није било боље. Тамо је његову флоту захватила јака бура, па му је поразбијала бродове. Остао му је само један. С тим прересталим бродом кренуо је до острва Моша, где је желео да се одмори. Али, тек што му је лађа приспела до обале, одјекнуо је бојни поклич Индијанаца и зафијукале њихове стреле. У тим борбама погинула су два морнара, многи су рањени, а Дрејк је добио две стреле у главу. Једва жив дочепао се брода.

Ово га ипак није омело. Одатле је кренуо у Валпараизо и тамо наишао на шпанске бродове крцате златом и разном робом. Смело их је напао и оплењено, а затим је јуришао на град. Становништво се у паничном страху разбежало на све стране. Кренуо је затим у даље нападе. Убрзо је наишао на три мање шпанске лађе пуне сребра које је напао и њихов товар запленио. У Лими је нашао такође велики плен, али чувши да је из ње отпловио један брод пуан злата, појурно је за њим, стигао га код Сан Франциска и заробио. Шпанци је нападао на све стране непоштедно, пленио њихове бродове и после сваког успеха говорио у шали: „То ја шпашам браду шпанског краља“.

Повратак у Енглеску

Шпанци нису остали мирни, већ су опремили јаку флоту да ухвати овог страшног непријатеља. Чувши за то, Дрејк је увидео да неће моћи да прихвати борбу, па је одлучио да се врати у Енглеску северним путем. Успут се искрцао у Сан Франциску.

— Кад смо се искрцали на обалу, — пише он, — дивљаци су нам изишли у сусрет и гле-

дали нас зачуђено. Мислили су да смо богови и одавали су нам дужно поштовање. Доносили су нам дувана и шареног перја. Пре него што би нам предали поклоне, зауставили би се на извесном остојању, одржали дуг говор, и тек после остављајући лукове и стреле приближавали се доносићи нам поклоне. За њима су ишле жене. Страховито викале и грebile своје лице у част на шег доласка.

Пошто је ту остао неко време, Дрејк је најзад кренуо у Енглеску и 3 новембра 1580 године, после три године путовања по морима, усидрио се у Плимуту. Плен који је донео био је огроман: вредео је око 800.000 фунти стерлинга. Ово је превазишло сва очекивања.

Огорчени Шпанци тражили су од краљице Јелисавете да им преда Дрејка али је она то одбила. И још више: четвртог априла 1581 године лично је посетила Дрејка у Дејпфорду. Ту га је произвела за витеза и наредила да се брод којим је опловио око света чува као спомен и Енглеске и његове славе. Позвала га је у морнарицу, и он је пристао. Под његовом командом предузето је још неколико експедиција у земље новог света.

Дрејк је заслужан и за многа географска открића. Испитио је велики део обале Северне и Јужне Америке. Неки писци сматрају га за једног од најважнијих помораца у историји Франсис Дрејк је умро 1595 године.

Од удице — до модерног рибарског брода

Риба је једна од основних намирница у Јапану, а становништва је много, па су уложени велики напори да се риболов што више механизује. Томе знатно доприноси савремена наука о електронима. Модерне справе за риболов употребљавају се не само на великим, већ и на мањим бродовима — од две до три тоне. Међу апаратима који се могу видети на њима налазе се: радиоапарати, радари, апарати за одређивање правца и мерење дубине, за проналажење риба итд.

„Проналазач риба“ има велику примену, јер служи не само за проналажење јага риба, него и за проучавање рибљих поља. Овом справом у Јапану је снабдевано око 7.500 рибарских бродова од преко пет тона. Помоћу њих може да се пронађе риба не само у површинском деловима мора, него и на његовом дну, па и када бура бесни. Кад човек све ово види, онда тек долази до сазнања колики је успех постигнут у механизацији риболова и колики је то размак од дова рибе удицом и обичном мрежом до модерног рибарског брода.

ИСУВИШЕ МАЛА

Немачки инжењери су произвели свакако најмању батерију на свету. Тежна јој је пола грама, висина 7, а пречник 6 милиметара. Напон јој је 1,5 волт и може једном пријемнику да даје енергију која траје 4 до 6 дана, а притом је није потребно напајати електричном струјом. Ова нова батерија може да стане у коштицу од трешње!

СВРШИШЕ СЕ

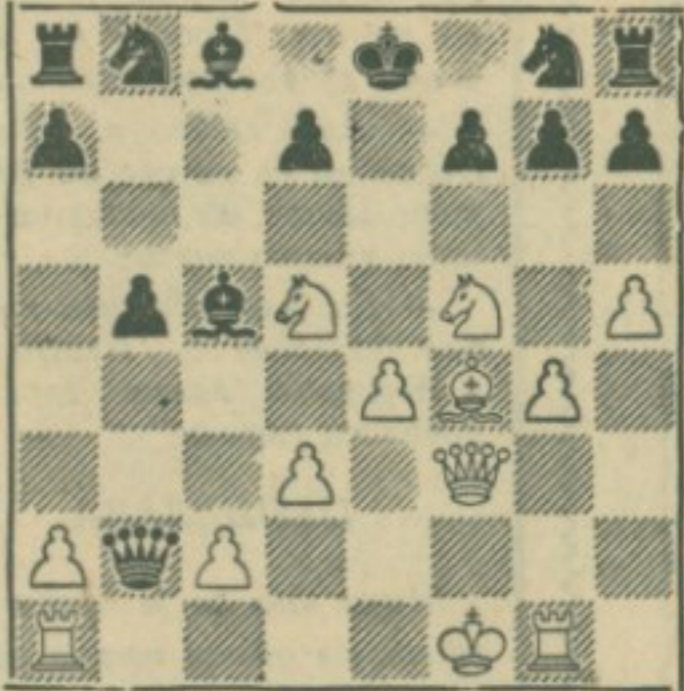
Учимо шах XXVI

Шах је и наука, и уметност, и спорт. Наместите фигуре да од почетка одиграмо ону бесмртну партију коју су у Лондону, 1851 године, играли Андерсен и Кизерицки. И која већ више од једног столећа задивљује шахисте целог света својим жртвама, смелостима и вратоломијама.

Андерсен је бели, Кизерицки црни.

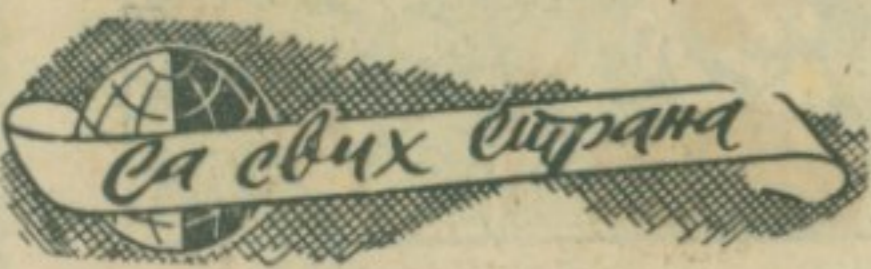
1. e2-e4 e7-e5, 2. ф2-ф4 e5-ф4, 3. Лф1-ц4 Дд8-х4+ (Напад на белог краља већ у трећем потезу!) 4. Ке1-ф1 67-65, 5. Лц4:65 Сг8-ф6, 6. Сг1-ф3 Дх4-х6, 7. д2-д3 Сф6-х5, 8. Сф3-х4 Дх6-г5, 9. Сх4-ф5 ц7-ц6, 10. Тх1-г1 ц6:65 (Бели жртвује ловца.) 11. г2-г4 Сх5-ф6, 12. х2-х4 Дг5-г6, 13. х4-х5 Дг6-г5, 14. Дд1-ф3 Сф6-г8, 15. Лц1:ф4 Дг5-ф6, 16. Сб1-ц3 Лф8-ц5, 17. Сц3-д5 Дф6:62.

Погледајте сада ову слику:

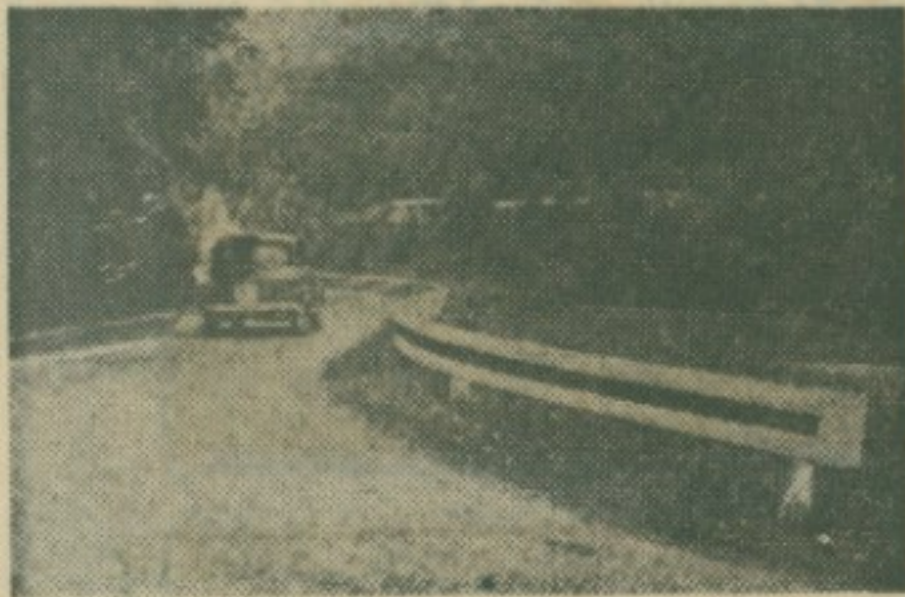
Проконтролишите добро на вашој табли да ли је овакав положај. Бели је већ жртвовао ловца, а сада црни прети да му дамом однесе топа и да шах, а и други топ белог већ је нападнут црним ловцем. Шта бисте ви урадили да сте на месту белог? Да видимо шта ће Андерсен урадити!

18. Лф4-д6...
 Шта ово значи? Сад ћете видети!
 18... Дб2:а1+
 19. Кф1-е2 (Бели је жртвовао једног топа, а сада нуди и другог без икакве накнаде! И црни га узима.)
 19... Лц5:г1
 20. е4-е5 (Обратите пажњу на овај потез белог!) ... Сб8-а6, 21. Сф5:г7+ Ке8-д8, 22. Дф3-ф6 (Бели нуди црном и даму. И црни је узима.) 22... Сг8:ф6, 23. Лд6-е7 мат.
 Погледајте губитке: бели је изгубио даму, два топа, ловца и два пешака, а црни само три пешака. Три пешака и — партију!
 Двадесети потез белог, е4-е5, био је пресудан у партији, јер је пресекао црној дами пут до попршта борбе.
 Бесмртна партија, заиста! Безброј шахиста у свету знају је напамет.

НОВА ОБЕЗБЕЂЕЊА ЗА АУТОМОБИЛИСТЕ

У нади да ће спречити тешке саобраћајне несреће на великим, честим и оштрим а изнадним окупљањима, Швајцарци су почели да постављају специјалне бранике од челика. Својом еластичношћу они одбаце аутомобил на пут, ако овај у претерано брзој возњи налету на браник. Извршене проба дале су одличне резултате.

БИЉЕ ЋЕ БРЖЕ РАСТИ

Два америчка научника Смит и Фолдман пронашли су једно изванредно средство за пораст биља, чак дрвећа и цвећа — препарат „Дуресит 20 W“. Ово средство, када се примени, удвостручује број цветова сваке биљке као и плодова код воћака. Уствари, помоћу њега се врше „нервни шокови“ код биља и воћака.

РАЗНОЛИКОСТ

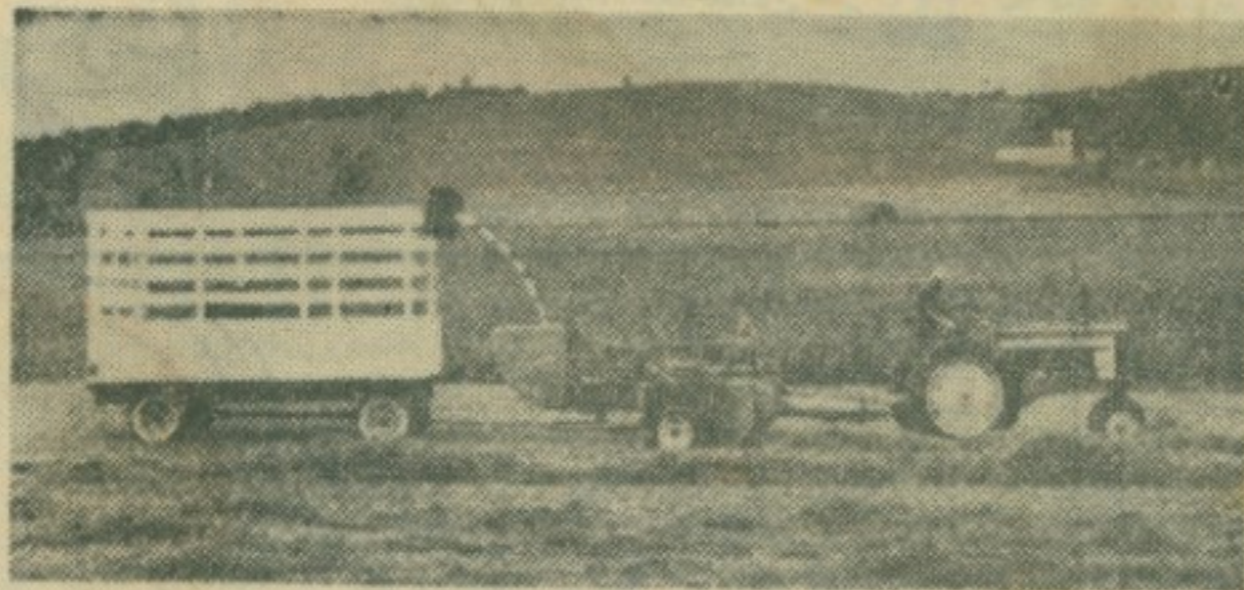
Према једном службеном евопштењу које је ових дана објављено у Москви, у Совјетском Савезу се говори, пише и чита на 86 разних језика, или како се у евопштењу каже: националних језика.

И ЈЕДНО И ДРУГО

Статистичка служба Уједињених нација објављује да на сто мушкарца у свету, осамдесет отсто отпада на мушкарце. Занимљиво је да су две трећине мушкарца у исто време и „леваци“, особе које се служе левом руком више и спретније него десном.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

СЕНО СА ЊИВЕ СМЕШТА У СКЛАДИШТЕ — САМО ЈЕДАН ЧОВЕК

Машина коју вуче трактор, ског елеватора и преносног система, распоређује у просторије. А за то је довољан само један човек.

Нуклеарне батерије за сателите

Амерички научник Харолд Зал изјавио је да ће у будућим вештачким сателитима и ваздушним бродовима нуклеарне батерије бити главни извор енергије за њихове електричне и електронске системе. Енергија зрачења служиће за производњу топлоте, а потом ће се топлота претварати у електричну енергију помоћу термоелектричних батерија.

МАРСОВА АТМОСФЕРА — ГОТОВО БЕЗ ВОДЕНЕ ПАРЕ

Када би се целокупна водена пара из атмосфере Марса кондензовала, њена дебљина на површини планете би износила само 0,0012 сантиметра. До оваквог закључка су дошли научници после дугих и детаљних испитивања. У двама опсерваторијама, на Хавајима и у Џори Таун колеџу у Вашингтону, вршена је анализа инфрацрвених зракова из Сунчевог спектра када се одбију са Марса.

Постоји још један податак о атмосфери Марса — у њој опште нема угљендиоксида.

ПИЛОТ С ВЕШТАЧКИМ РУКАМА

Цери Леси, из Санта Кларе (Калифорнија) изгубио је обе руке још у својој тринаестој години. Челичне протезе су му замењивале руке и шаке још од детињства и успео је да се на њих потпуно навикне. Данас је он преставник једне фирме која израђује баш вештачке руке. Захваљујући њиховој усавршености, он је поред осталог успео да научи пилотирање, па је добио чак и диплому. Тајна његовог успеха лежи ипак, бар једним делом, и у његовој храбрости.

МИШ ИМА ДУЖИ РЕП У ТРОПСКИМ КРАЈЕВИМА

Египатски ветеринари са универзитета у Каиру открили су да се дужина репа код миша повећава ако он живи у

„тропским условима“. Висока температура убрзава растење репа, док телесна тежина спорније расте него у нормалним условима. Ове промене биле су лако уочљиве после огледа са две групе мишева. Једни су држани четири недеље на температури од 30, а други на 10 степени. Научници су извели закључак да до промене у дужини репа долази услед повећања или смањења телесне површине, како би се потпуно одомање или задржавање топлоте.

ЗА ВЕЋУ СИГУРНОСТ ПИЛОТА

Сада се у САД испитује „сигурносна чаура“ која треба да врати пилота на земљу у случају оштећења авиона. Овај нови изум састоји се од затворене чауре и система падобрана. Спасивање ће изгледати овако: пилот који лети надзвучном брзином, а мора да напусти авион, има само да повуче једну ручицу. Компликовани механизам одмах везује пилота и затвара врата чауре. Тада два експлозивна пуњења избацују чауру кроз дно авиона, аутоматски се извуку пераја која дају стабилност при лету, а серија падобрана се отвара и омогућује лагано спуштање на земљу.

— Међутим — каже инжењер Расел, који је радио на усавршавању овог изума — како ће све то изгледати на великим висинама и у стварној опасности саопштиће нам тек први пилоти после успешног спасавања.

БЕЗ ПРЕМЦА...

Људско чуло укуса веома је осетљиво. Оно може да открије најминималније концентрације хемикалија које утичу на укус хране — боље и брже од било ког досад направљеног инструмента.

... према тврђењу историчара Херодота, Херкулов храм у Тиру био је украшен стубовима од обојеног стакла.

... постојање четири разне крвне групе открио је, 1900 године, бечки лекар Ландштајнер.

... француски инжењери израдили су план за коришћење алских глечера, односно воде која се добија њиховим отапа-

... киви, новозеландска птица без крила, има веома дугачак кљуан с ноздрог стакла.

вама на самом врху. Кад прочишћава свој „нос“, птица шмрче као пас кад њуши земљу.

... прва машина за писање која је имала и велика и мала слова конструисана је 1878 године. Дотда су писаће машине имале само велика слова.

... амерички уред за патенте примио сваког дана просечно 300 пријава за нове проналаске.

... само за 24 часа један одрастао човек при потпуном мировању произведе толико топлоте да би се њоме могло загрејати око три тоне воде

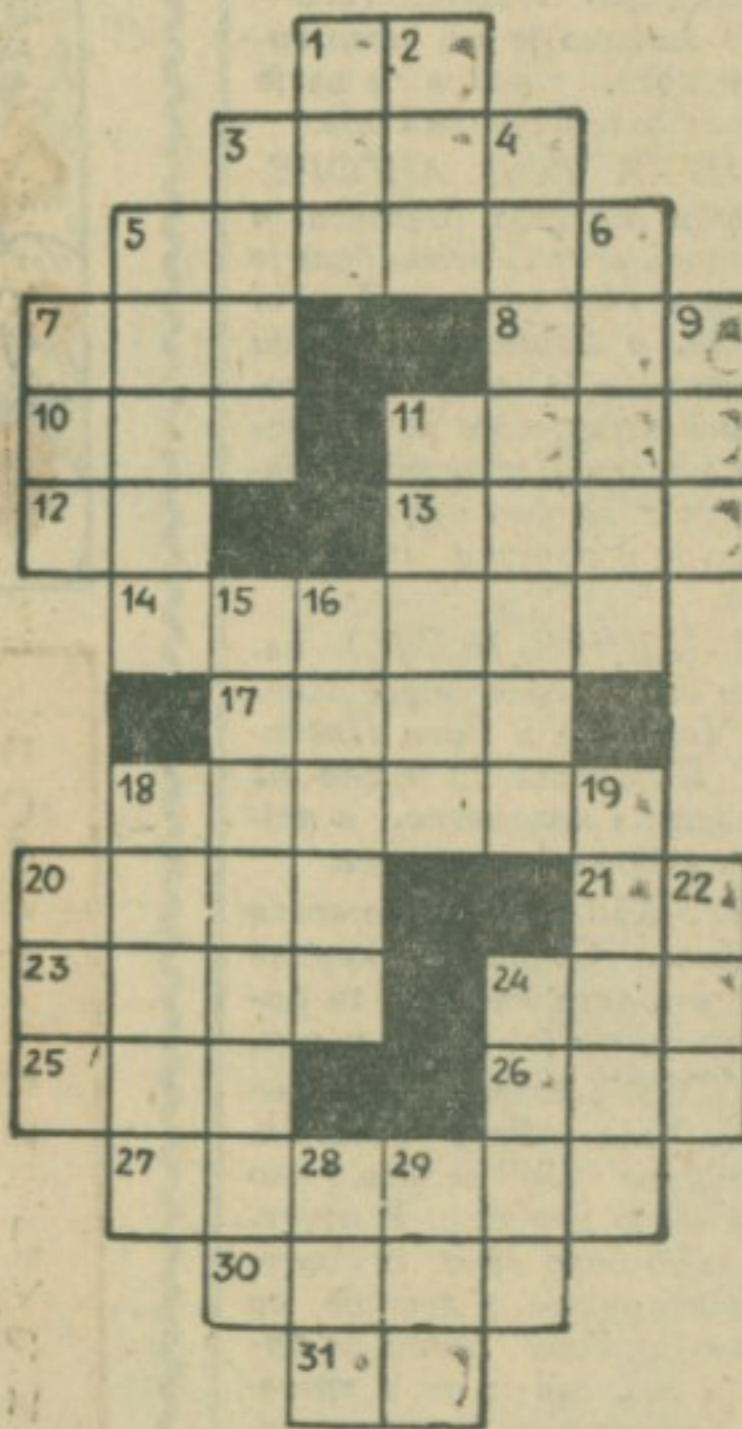

за један степен, или два ведра (30 литара) до тачке кључања.

Водоравно: 1) центар стаде калдејске културе; 2) математички знак; 3) врста ткањине; 4) птица тркачица; 5) стуб од очврслог вулканског материјала; 6) једна Гогољева приповетка; 7) шаховски термин; 8) лична заменица; 9) планина у СССР; 10) пристаниште у Персији; 11) једноцифрени број; 12) множица (лат.); 13) староседелци Балканског Полуострва; 14) ствано мушко име; 15) наша река; 16) холандски шаховски велемајстор; 17) придевска заменица; 18) датце; 19) град на Козцици; 20) становник Арабије; 21) узвик.

Усправно: 1) ствано женско име; 2) алкохолно пиће; 3) место у Словенији; 4) врста тродимензионалног пластичног филма; 5) личност из Шанглићеве поезије; 6) ала; 7) узвик; 8) град у Немачкој; 9) колач руде; 10) држава у Јужној Америци; 11) догозина; 12) наша река; 13) место у Ливанском Пољу; 14) град у старој Фригији; 15) копрена; 16) једна Волтерова драма; 17) папагај; 18) ароматична биљка.

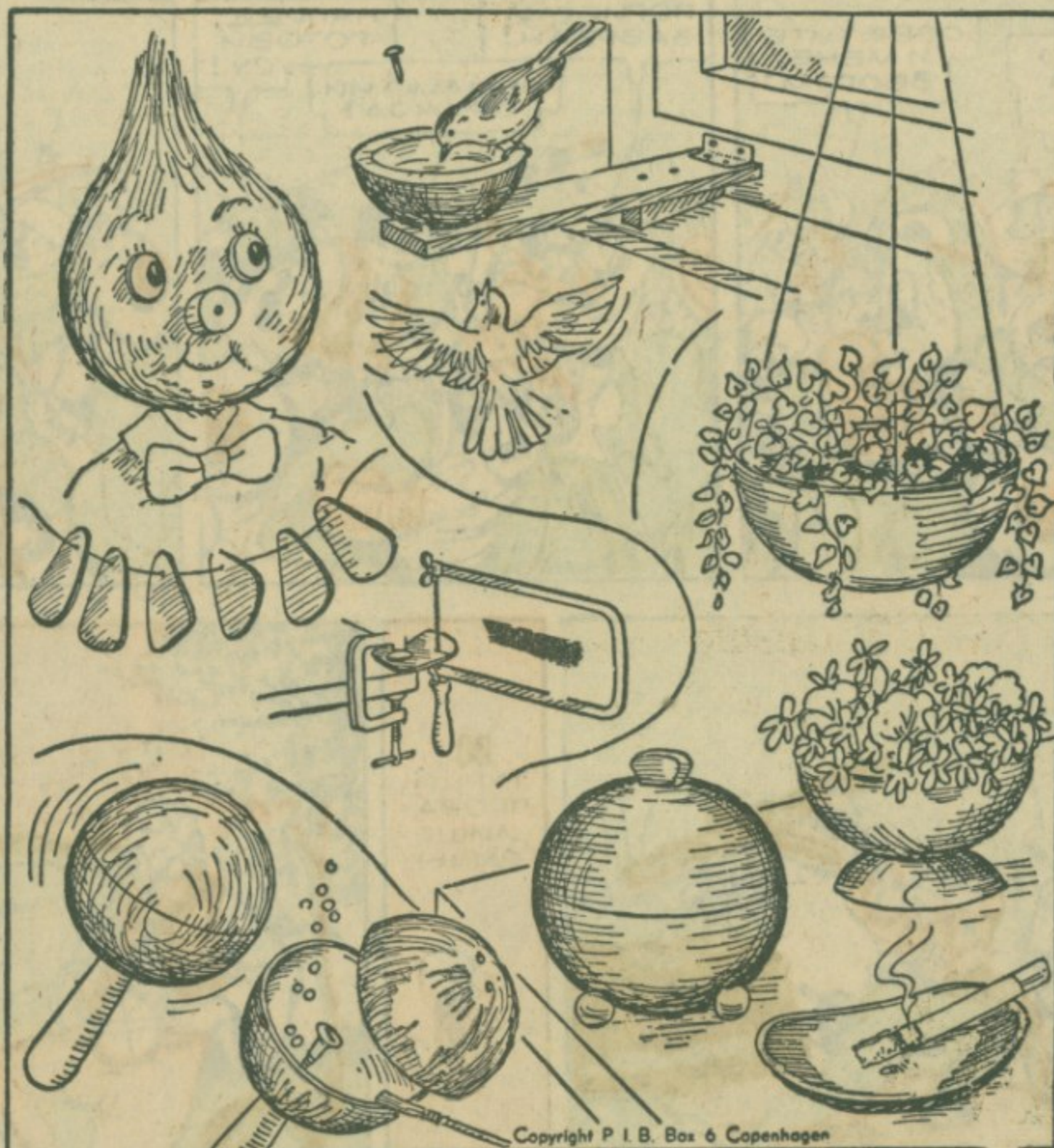

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

Водоравно: 1) Олиб; 2) Кеерке; 3) крела; 4) аг; 5) Риле; 6) Але; 7) Ела; 8) омот; 9) 80; 10) агаме; 11) валута; 12) Миле; 13) галиди; 14) десен; 15) ка; 16) Отон; 17) Тит; 18) Нин; 19) вати; 20) ав; 21) Милко; 22) Апелес; 23) абса.

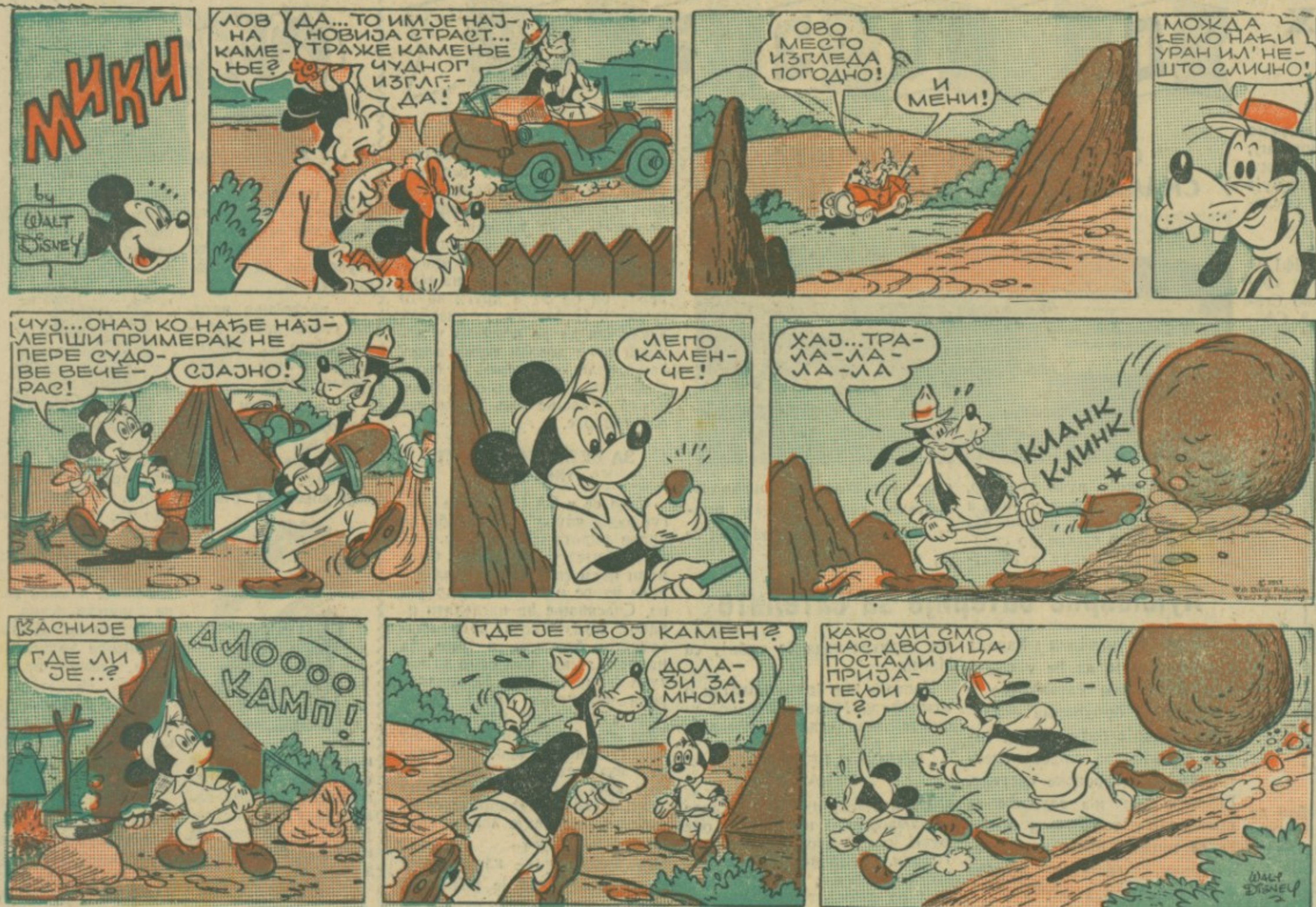
Усправно: 1) осела; 2) Леда; 3) Ира; 4) (Бора) К(остић); 5) Крилов; 6) Салона; 7) Крез; 8) Гете; 9) аматер; 10) Огулин; 11) алилен; 12) Амазон; 13) тегива; 14) Икитос; 15) дона; 16) Атик; 17) Талес; 18) вила; 19) Меб; 20) па.

ДЕДИНЕ ВЕШТИНЕ ОД КОКОСОВОГ ОРАХА...

Ако се случајно догоди да вам једног дана неко поклони кокосов орах а ви шта можете од њега да начините. Прво, пошто га претестеристете надвоје, добро осушите сваку половину, а затим, као што се види на слици, сваку половину прикуцајте ексером на даштицу. Тако ћете добити суд за исхрану птица.

Љуске се могу корисно употребити и на други начин. Од неједнаких комада, углачаних шмиргл-папиром, начините лепу огрлицу, суд за цвеће, пегелару, бонбонери и, ако имате маште, многе друге предмете.

ПОКЛОН ЗА РОБЕНДАН

Хорације: Чујем да ти је Пата за рођендан поклонила пуловер који је сама штрикала. Каква је?

Паја: Није лош. Боја је лепа... Штега само што ме помало стеже око колена!

УЧТИВ ЧОВЕК

Шиле срео свога лекара и почео да му се извињава:

— Ох, опростите, молим вас. Имате потпуно право да се љутите. Просто не могу у очи да вас погледам...

— Али, зашто г. Шиле? Не сећам се да сте ме увердили. Нисте ми ништа ни дужни, колико знам.

— Да, али већ дуго нисам био болестан... Нешто ме у последње време здравље ђаволски служи.

ЦЕПИДЛАКА

Мики чуо да је Мими болесна, па одмах пошва да је обиђе.

— Знаш, Мими. — каже јој — прескакао сам све по два басмака само да што пре стигнем...

— Лажљивче! — прекиде га Мими. — Број басмака је непаран!

ПИТАЊА ОРИГОРИ

Када је основана Академија словенског језика?
Шта је Алма Монс?
Кад је била битка код Ангоре?
Где се налази Блудиње Језеро?
Шта је буздованлија?
Кад је основано удружење „Зора“ у Бечу?

ОДГОВОР:

АКАДЕМИЈА СЛОВЕНСКОГ ЈЕЗИКА, књижевно друштво, основана је 1719 године у Риму са задатком да негује српскохрватски језик. Постојала је до 1725 године.

АЛМА МОНС је брдо у Панонији, у римско доба. У великом далматинско-панонском устанку (VI—IX век) то брдо заузели су устаници под својим вођом Батоном. Римски цар Пробус (276—282) засадио је ту преи винову лозу. Сматра се да је Алма Монс Фрушка Гора.

БИТКА КОД АНГОРЕ, између султана Бајазита и Тимура, вође Татара била је 28 јула 1402 године. У тој борби, у Бајазитовој војсци учествовао је и српски помоћни одред, који је предводио Стеван Лазаревић. Бајазит је тада био заробљен и умро је у ропству 1403 године.

БЛУДИЊЕ ЈЕЗЕРО налази се у Херцеговини између Чернице и Вран Планине. Површина му је око 3,2 квадратна километра, а највећа дубина 4—5 метара.

БУЗДОВАНЛИЈА је врста крушке. Сочна је, крупна али крваста као чвор да буздовану, па јој отуда и име. „ЗОРА“, јачко удружење Срба ћака у Бечу основано је крајем 1863 године, као књижевно друштво. У почетку је то било само студентско удружење, а доцније су чланови „Зоре“ могли да буду гимназиста, па и трговци и занатлије. Рад је у прво време био: читање дела, оцењивање предавања, декламовања и певања, одржавање веза са српским и словенским омладинским дружинама и прослава знаменитијих Срба.

ХАЈДУЦ СТАНЦО

ПО РОМАНУ
Ј. ВЕСЕЛИНОВИЋА

